

Sed hic jam meta laborum, quos si quis alius sui temporis episcopus exantlavit, sive pro convertendis gentibus, sive pro conservanda ecclesiasticæ disciplinæ ac fidei puritate : quem in finem tot ubique solidæ doctrinæ ac pietatis domicilia aut meliorem in ordinem redegit, aut immensa fere liberalitate erexit. Accedunt his prædia et possessiones, quibus propriam suam auxit ac eleemosynæ, quas in pauperes liberalissime distribuit, dicere solitus, « se quanto magis in opera Dei erogaret, tanto magis quod erogaret, habere. » Præter prudentem vero œconomiam aliorum quoque nobilium ac divitum subsidio et opibus in pio suo proposito suffulciebatur. Hos inter præcipui erant Uratislaus Pomeraniæ, Boleslaus Poloniæ, et Uladislau Bohemiæ ducēs, nec non Bela II Hungariæ rex, amicitia eidem conjunctissimi : quorum auxilio adjunctus in misericordiæ operibus tantus erat, « ut sui temporis sæcula hunc solum hunc unum tantæ misericordiæ virum » habuisse publice contestatus sit Embrico Wirceburgensis episcopus in sermone, quem in Ottonis funere Bambergæ dixit : qui cum præcipuas ejus laudes atque virtutes complectatur, infra inter probationes comparebit (154).

LXVIII. Cum itaque jam ultra septuaginta ætatis annos numeraret, et Ecclesiam triginta sex annis non minore prudentia quam sanctitate administrasset, morbis et viribus corporis exhaustus, ubi « se acrius premente languore in proximo ad Dominum speraret migraturum, illud amicum sibi semper ac solitum opus eleemosynæ tantæ ardentius exercuit, quanto illi constabat, quod diu hæc exercere non daretur. « Inde » supplici et pura confessione præmissa ; « unctione sacri olei delibutus, » propitiabile viaticum, corpus Domini percepit, et circumstante

A illo suo semper familiari collegio virorum religiosorum tam monachorum quam clericorum, psalmis et orationibus agonem ejus devote Deo commendantium, plenam operibus bonis et eleemosynis, plenam honoris et gratiæ animam exaltavit in cœlum. » Diem obitus haud notat Sefridus, quem signat Ebbo : « Nocte, qua festivitas seu commemoratio S. Pauli apostoli agitur, hora diei prima pius Otto cœlo reddidit animam. » Obiit ergo pridie Kal. Julii seu 30 Junii feria sexta a. 1139, qua die notatur in Necrologio S. Michaelis. Pergit Sefridus : « Per totum triduum dormitionis ejus dilecti corporis gleba per omnes ecclesias circumferebatur, jugi sacrificio indefessisque orationibus et multis eleemosynarum largitionibus beata ejus anima Deo commendata fuerat ab omnibus. Quarto die ubi ad locum tumuli ventum est, episcopus (Wirceburgensis Embrico) commendationem celebravit, atque inter missarum solemnias ad mœrentem et lugentem conversus multitudinem brevem intulit sermonem..... Sic ergo finita missa, in loco, ubi cernitur, in ecclesia B. Michaelis, comitibus, marchionibus, seu aliis quibuslibet nobilibus feretrum ejus certatim gestantibus, sarcophagum levantibus, seu alia, quæ ibi erant necessaria, operariorum more suis manibus devotissime agentibus, ejus corpus tumulatum est, anno Dominicæ Incarnationis 1139, tertio Nonas Julii feliciter. Amen. » Cum autem hoc modo sexto demum, non quarto post obitum die sepultus fuisset, Sollerius hic pro *tertio Nonas Julii* legendum censet *tertio Julii*. Festus Ottonis dies in Martyrologio Romano secunda Julii consignatur, Bambergæ die 30 Sept. celebratur, qua sacrum ejus corpus a. 1189 in ejus canonizatione translatum est, uti infra in Ottone II dicemus.

(154) Cod. prob., n. xcvi.

SANCTI OTTONIS

BAMBERGENSIS EPISCOPI

EPISTOLÆ ET DIPLOMATA.

INTERMISCENTUR

VARIORUM AD IPSUM LITTERÆ.

(*Episcopatus Bamberg. cod. prob. p. 55.*)

I.

S. Ottonis Bamberg. ep. litteræ ad Paschalem II PP. de sua electione.

(Anno 1103.)

Domino suo PASCHALI sanctæ et apostolicæ sedis universali episcopo, OTTO Bambergensis Ecclesiæ id

D quod est, tam devotæ quam debitæ subjectionis orationes et servitium.

Quia totius ecclesiasticæ dignitatis ac religionis firmamentum in Christo petra est, etc. *Vide in Paschali, Patrologiæ tom. CLXIII, col. 464.*

Paschalis papæ responsum.

PASCHALIS servus servorum Dei, OTTONI dilecto fratri Bambergensis Ecclesiæ electo, salutem et apostolicam benedictionem.

Filius sapiens lætificat matrem. Opera tua et consilium tuum virum præferunt sensatum. Nos igitur honorare et profectus tuos juvare congruum duximus. Nihil ergo de nostra benevolentia dubitans tuam nobis quantocius vales præsentiam exhibeto. Certi enim sumus quod divina sapientiæ etiam malis hominibus bene uti novit.

II.

Henrici IV imp. memorabile diploma pro ecclesia Bambergensi.

(Anno 1103, Jul. 15.)

In nomine sanctæ et individue Trinitatis, HEINRICUS, divina favente clementia, tertius Romanorum imperator augustus.

In examine Dei cuncta conspicientis æquale meritum credimus fore dantis et corroborantis. Credimus etiam ad regalem nostram majestatem pertinere totius regni curas præcipueque omnium sanctorum Dei ecclesiarum commoda considerare, et omnia eisdem adversantia sub omni festinatione abolere, ne vel gravi incommoditate vilescant, vel qualibet pro nostra culpa orta occasione a pristino cultu et religione recedant, quatenus, dum hoc pro amore pariterque timore Dei fideliter peragimus, illorum qui hæc pio affectu Deo contulerunt meritis et gloriæ communicemus.

Proinde omnibus in Christo fidelibus, scilicet tam futuris quam præsentibus, notum esse volumus, qualiter ob hanc spem, et ob memoriam avi nostri imperatoris Cuonradi, et aviæ nostræ Giselæ imperatricis augustæ, nec non patris nostri imperatoris Heinrici et matris nostræ Agnetis imperatricis, ac memorandæ conjugis nostræ imperatricis Berthæ et præcipue ob memoriam pii Heinrici imperatoris, nostri consanguinei, fundatoris Sanctæ Babenbergensis ecclesiæ; præterea per interventum dilectissimi filii nostri Heinrici V regis, consilio præcipue principum nostrorum, qui interfuerunt, Frederici Coloniensis archiepiscopi, Brunonis Treverensis archiepiscopi, Huberti Premensis archiepiscopi, Oberti Leodiensis episcopi, Joannis Spirensis episcopi, Burchardi Monasteriensis episcopi, Utonis Hiltinisheimensis episcopi, Heinrici Boidelbrunnensis episcopi, Burchardi Trajectensis episcopi, Wttilonis Mindensis episcopi, Mazonis Virdunensis episcopi, Walcheri Cameracensis episcopi Frederici ducis Sueviæ, Heinrici ducis Lotharingiæ, Magni ducis Saxonie, Heinrici marchionis de Isenbure, Utonis marchionis de Staden, præcipue cæterorum principum aliorumque fidelium nostrorum, qui aderant; pro amore etiam dilecti fidelisque nostri VII (135) ejusdem Ecclesiæ episcopi Otthonis, eundem locum a divo imperatore Heinrico secundo pro sua suo-

(135) Hermannō deposito non connumerato.

(136) Hic ab aliis ommissus laud alius est ac

A rumque anima in episcopatum, divina inspirante clementia, perfecte fidei spei charitatisque devotione in honorem principis apostolorum Petri et sancti Georgii martyris sublimitatum consensu fidelium nostrorum, sancimus et omnium contradictione remota regalis nostræ majestatis auctoritate corroboramus ~~Omnes etiam res mobiles et immobiles ejusdem sanctæ Dei ecclesiæ~~, quas ipse divus imperator pro ardore cælestis patriæ ibidem larga manu contulit, ea ratione confirmamus, ut fidelis noster Ottho VII ejusdem loci episcopus ejusque in perpetuum successores segura eas tranquillitate possideant, et liberam potestatem habeant, res et proprietates ejusdem ecclesiæ cum consensu cleri et populi ordinare, componere, commutare et augmentare.

Nostra quoque auctoritate sancimus ut in abbatibus, monasteriis, comitatibus, foris, mercatis, monetis, naulis, theloneis, castellis, villis, vicis, areis, servis, ancillis, tributariis, decimis, forestibus, silvis, venationibus, piscationibus, molis, ~~molenis~~, aquis aquarumque decursibus, campis, pratis, pascuis, terris cultis et incultis, libris, auro, argento, gemmis, vasis, ornamentis vel aliquibus utensilibus in cultum et religionem Dei et ibidem collatis, et in omnibus terminis et rebus ejusdem ecclesiæ, ac quidquid ad præsens illuc pertinet, vel ex his amplificari potest, nulla sit infestatio tyrannorum, nulla potestas ibi per violentiam irruat, nullus ibi comes aut iudex legem facere præsumat infra urbem, præter episcopum ejusdem loci, omnis possessio famulantium ibi Deo pro immunitate habeatur. Sit ille episcopus liber, et ab omni extranea et iniqua securus potestate, quatenus ibidem Deo famulantes et primi constructoris memoriam celebrare, nosque fautores et corroboratores possint et velint Deo precibus suis commendare. Et ut hæc nostræ auctoritatis traditio firma et inconversa permaneat, hoc privilegium inde scriptum manu propria corroborantes sigilli nostri impressione jussimus insigniri.

Signum domini Heinrici tertii Romanorum imperatoris invictissimi.

Erlongus cancellarius (136) vice Rothardi archicancellarii recognovi.

Datum Idus Julii anno Dominicæ Incarn. 1103, indict. XI, anno autem domini Heinrici tertii Roman. imperatoris Aug. ordinationis L, regni XLVIII, imperii vero XX, anno autem ordinationis filii ejus Heinrici IV.

Actum Leodii feliciter in nomine Domini. Amen.

III.

Henricus IV imp. S. Ottoni Bambergensi gratulatur pontificatus sui auspicio.

(Circa ann. 1103.)

HENRICUS Dei gratia R. I. A. OTTONI Babenbergensis Ecclesiæ episcopo, gratiam, dilectionem et omne bonum.

Perfectus amor cum utique domesticus cordis sit, Erlongus ab eo anno sequente in sedem Herbipolensem intrusus.

non ad oculum tantum valet, non ad oculum spectat, non pendet ex tempore, per quem absentes quanto longius separantur, tanto arctius mutua pro se sollicitudine constringuntur. Nos certe absentis tui ampliore, quam dum adfuisti, curam gerimus, eodem quo te proveximus animo cuncta tibi prospera cupientes, adversa etsi non accidant, quia possunt accidere, verentes. Unde maximo nobis gaudio est, quod adhuc de rebus tuis optata comperimus, te videlicet ab Ecclesia tua honorifice receptum, grata omnibus responsionum habitibus et actuum temperantia placuisse, et in præstandis beneficiis necessariam laudabiliter exhibuisse cautelam.

Qua de re consulimus, hortamur et petimus ut quod facis facias, ne primitias bonæ famæ, si manum remisieris, perdas, quia bona inceptio sine fine speciosi corporis instar est sine capite. Nemo te a delectu ecclesiasticæ secundum justitiam utilitatis terrore detorqueat, pretio flectat, suadendi felicitate melle seducat, quoniam tentatus his omnibus, si probatus fueris, facile omnia propulsabis. Si quid autem grave tuis viribus æstimabis, ad nos tibi procul dubio succursuros ex nostri deferat occasione præcepti (157).

IV.

Heinricus IV imp. Babenbergensi episcopo scribit de expeditione in Flandriam.

(Incerti anni.)

HEINRICUS D. G. R. I. A., Babenbergensi episcopo, suo fideli charissimo, gratiam et omne bonum.

Cum Dei providentia et magnæ pietatis ejus consilio de nostro regno ubique pacificato gauderemus, advenerunt nobis nuntii ex parte G. ducis Loth, et B. Balduini comitis aliorumque fidelium nostrorum marchie Flandrensium intimantes, eos diutius non posse sustinere molestias Roberti comitis, qui regnum nostrum invasit, et ad ignominiam omnium, qui in eo sunt, sibi nostrum Cameracensem episcopatum usurpavit. Unde, quemadmodum res hortabatur, nostros principes convocatos consulimus, et ab eis sapienter re notata constituimus eorum consilio nos facturos expeditionem in Flandriam supra tam præsumptuosum hostem, qui noster miles debet esse, ne diutius de imminutione et dedecore regni nostri impune superbiat. Hoc siquidem tam manifestum et tam commune regni nostri dedecus tibi fieri, si tuum honorem diligis, pensare debes corde tenus.

Ut igitur fideliter hoc facias et prudenter, rogamus te sub spe remunerationis gratissimæ, et per fidelitatem, quam nobis et regno debes, monemus ut, omni occasione destructa, sicut honor est regni atque tuus, ad expeditionem venias, sciens quod in proximo festo Sanctorum Omnium Tungris juxta Leodium conveniemus, parati super Flandriam equi-

(157) Insigne æstimationis argumentum, quam Heinricus IV imp. erga S. Ottonem gerebat, quo simul ejusdem intima sensa de ecclesiastico regimine

tare. Nec mireris mutatum esse adventum nostrum Radisponam, sicut intellexeras, quando nobiscum eras, quia hujus rei necessitas intervenit, et utiliter ad decus regni firmiter est laudata ab omnibus nostris expeditio nostra super hostes in Flandriam (158).

V.

Heinricus IV imp. datis litteris S. Ottonis Bamb. auxilium contra filium imporat.

(Circa an. 1104.)

HEINRICUS D. G. R. I., OTTONI Babenbergensi episcopo, suo dilecto et certo fideli gratiam et omne bonum.

Nunc imminente necessitate debet apparere qui sint fideles nobis, et ipsa evidentia rei manifestandum est quantum nos diligant et honorem nostrum. Scias igitur quod nos usque Wirzeburg venimus cum multis militibus, et adhuc ibidem plures expectamus, cupientes cum Dei adjutorio inimicos nostros invadere, et castrum nostrum Nurenberg, quod obsident, liberare. Quapropter tibi, sicut optimo fideli, rogando mandamus ut ad nos venire festines cum omnibus quos habere poteris, sicut tibi confidimus. Insuper etiam diligenter te rogamus ut in præsentem nostram consideres necessitatem, et A. qui nobis est necessarius, concedas beneficium quod a te postulat, animadvertens quomodo nos præsens periculum compellit multis supplicare, et eorum voluntatem faciendo ipsos in nostra fidelitate confirmare et hac ratione constrictos de his et de aliis multis oportet nos te rogare aliter quam vellemus. Sed nos, Deo volente, si prosperitas advenerit, te et ecclesiam tuam sicut dignum est respiciemus. De hac re fac secundum quod tibi dicit N. ex nostri parte.

VI.

Alia ejusdem epistola ad eundem similis argumenti.

HEINRICUS D. G. R. I. A., OTTONI Babenbergensi episcopo, gratiam et omne bonum.

Scimus quia legationibus filii nostri frequenter fatigaris, sicut nobis per tuum nuntium mandasti. Confidimus autem de tuæ bonitatis fide quod nec precibus, nec minis, nec persuasionibus, nec blanditiis unquam acquiescas nostris contrarius inimicis, sed semper fideliter nobiscum permanes. Quantasunque autem persecutiones ab inimicis nostris sustineas, nullatenus tamen terrearis, sed certus esto quod te non deseremus sive in pace sive in periculo, et fiduciam habeas in omnipotente Domino quod nobiscum cito a præsentem liberaberis periculo. Sicut ergo de te confidimus, et per nuntium tuum tibi mandavimus, ad diem et locum, quem tibi condiximus, venire non dubites. Igitur per fidem, quam nobis debes, neque precibus neque minis aliquatenus terrearis, ut ad filium nostrum transferaris, et ab omni Ecclesia atque per omnes congregationes tibi commissas orationes sine interdeclarantur.

(158) De hac expeditione et epistola diximus supra in Vita Ottonis, § XI.

missione fac fieri ad Deum pro nobis. Castrum etiam tuum ita diligenter custodiri facias, ne aliquis ex custodibus ab eo descendat. Nuntium etiam tuum ad consolandos mittas Nurenbergenses.

VII.

Bambergensis Ecclesiae litteræ ad Welfonem Bajoariæ auctem pro liberatione episcopi sui Ottonis.

(Anno 1106.)

Illustri et magnifico N. duci, humilis et luctuosus Bambergensis clerus, devotas in Christo orationes.

Quia magnificentiam vestram non magis fortitudine insignem quam clementia placabilem ex bonæ opinionis vestræ odore [qui] late diffunditur [cognoscimus], contra indignissimum facinus, quod in Deum et episcopum nostrum admissum est, ut pro indignitate rei Christianissimus animi vestri zelus insurgat, per ipsum vos Christum obsecramus. Neque enim simplici in eum genere sævitum est; cum enim et episcopo et ad sedem apostolicam religioso habitu proficiscenti sacrilegas manus iniecissent, deinde ingentes pecunias, quas ad tanti itineris impensas paraverat, diripuerunt, nec adhuc tanta præda contenti nunc ab eo mille manseros, id est totum episcopii patrimonium, extorquere conantur.

Quis rogo barbarus crudelius in aliqua captivum sæviret? Certe periculosus iste temporum motus hunc, quia titulum non fert, pro correctione morum et meliorando statu Ecclesiarum, ea quæ usquequaque patimur acitit. Itane vero per sacrilegia et rapinas boni illi mores nobis revocantur? Itane vero per vastationem et direptionem florentissimæ ecclesiæ damna ecclesiarum resarcienda sperabimus? Vestram ergo gloriosam eminentiam et pro liberatione pastoris nostri, qui innocentissimus tenetur, et pro incolumitate Ecclesiæ nostræ omni genere supplicationis imploramus, ut a patronis nostris, beato videlicet Petro, Georio dignam compensationem meritorem vestrorum ante illud terribile Christi tribunal consequi mereamini.

VIII.

S. Ottonis Bamberg. ep. litteræ ad Paschalem II. P. pro sua ordinatione.

(Anno 1106.)

Domno apostolico PASCHALI, prærogativa meritum et sanctitate morum Romanæ sedis apice condigne sublimato, OTTO Dei gratia Babenbergensis electus, cum omni devotione orationes promptissimas et servitium tam voluntarium quam debitum.

Quia tandem, Domino miserante et ecclesiæ suæ navem moderante, post nubilas errorum tempestates serenæ lux veritatis Occidentali refulsit Ecclesiæ (139), ante omnia et super omnia desideramus scire sanctitatem tuam in omnibus nos paruisse, uti decuit, legato tuo, episcopo videlicet Constantiensi (140), et summa devotione cuncta, quæ per

(139) Sublato videlicet post mortem Henrici IV dissidio.

(140) Gebehardo.

(141) De captivitate sua in priore itinere loquitur.

A ipsum edocti sumus, partim exsecutos fuisse, partim si vita detur exsequi paratos. Quamobrem vestigiis pedum tuorum advoluti obnixè flagitamus, ut paternitatis tuæ servum patienter audias, si quidem, mundo jam in maligno posito, cum vix cuiquam creditur homini aut loco (141), non parvæ nos torquent angustiae pro ordinationis nostræ æsecutione. Proinde dubius, et anxius et fluctibus curarum naufrago simillimus cum principe apostolorum, cujus vicem tenes, ad te clamo: Domine, salva me. Et ut paucis summam nostræ causæ concludamus, in hac hora et potestate tenebrarum te solum respiciunt oculi nostri, tibi debitam servare obedientiam parati sumus, tecum aut consistere aut pro te in carcerem ire decrevimus.

B Auctoritati ergo tuæ tota mente desideramus inniti, ut nobis manum porrigere, quod nobis velis facere jube. Si magdas ut ad te veniamus, opes nostræ, licet rapina et igne sint attritæ, tamen desiderio te videndi et consecrationis gratiam consequendi, cum debita servitutis nostræ benedictione (142) tuæ majestatis presentabimus aspectibus. Dignentur ergo viscera pietatis tuæ super hoc negotio aliquo nos rescripto certum reddere, quo et iter tutius ad te veniendi nobis præmonstretur, et benedictionem quam devoti efflagitamus a te percepturos esse significetur. Quam nimirum propterea tuæ sanctitatis manu tantopere expetimus, quia metropolitanus noster (143), etsi per te habeat consecrationis gratiam, tamen quod sine lacrymis fateri nequimus, magnam cooperatorum spiritualis doni habet injuriam [f. penuriam].

IX.

Paschalis II. P. S. Ottonem Bamberg. ep. a se ordinatum Ruthardo ep. Mogunt. commendat.

(Anno 1106, Maii 21.)

PASCHALIS episcopus... RUTHARDO Moguntino archiepiscopo...

Quantum a suæ institutionis exordio Babenbergensis Ecclesia sedi apostolicæ familiaris exstiterit, prudentiæ tuæ notum esse existimamus. Congruum igitur duximus, etc. *Vide in Paschali, Patrologiæ t. CLXIII, col. 191.*

X.

D *Paschalis II PP. litteræ ad clerum et populum Bambergensem de Ottone episcopo a se ordinato.*

(Anno 1106.)

PASCHALIS episcopus, servus servorum Dei, clero et populo Bambergensi...

Quanto affectionis debito Bambergensis Ecclesia ab ipso suæ institutionis exordio sedi apostolicæ constringatur etsi nos lateret, litterarum vestrarum significatio manifestat. Quod affectionis debitum, etc. *Vide ubi supra, col. 192.*

(142) Recognitione a Bambergensi ecclesia pendenda.

(143) Ruthardus Moguntinus in Thuringia exsul.

XI.

A

S. Ottonis Bamb. ep. ad suam Ecclesiam litteræ de peracta sua consecratione.

(Anno 1106.)

OTTO Dei gratia Bambergensis episcopus, EGILBERTO (1144) præposito, ADELBERTO decano, cæterisque fratribus, omne bonum.

Quantum ego novi et expertus sum charitatem vestram, scio vos jam diu expectare eventum nostri laboris, ut de nostro successu, siquidem bene per misericordiam Dei successerit, gauderitis. Ne ergo diutius suspensi aut dubii de nobis sitis, sed ut justum est sincerissime congratulemini, litteris istis significare vobis decrevimus quam misericorditer Deus more suo post immensos labores et sudores plurimos nobiscum operatus sit.

In die sancto Pentecostes, qui dies ex adventu sancti Spiritus sacratus et cunctis fidelibus jure solemnus est, illo, inquam, die Deo sic ordinante in Anagnina civitate Campaniæ, quæ Romaniam dividit et Apuliam, episcopalis benedictionis manus quamvis indignus Domino largiente suscepi, beatissimo papa Paschali manum imponente, cæteris vero episcopis plurimis cooperantibus, clero quoque Romanæ Ecclesiæ, cujus magna pars ea die in eandem civitatem convenerat, astante et consentiente. Et, quod nulli a Romano pontifice consecrato nostris temporibus contigit, sine oblatione alicujus juramenti consecratus sum. Hujus loci, hujus diei, hujus gratiæ misericordiæ Dei semper memores esse velitis cum omni gratiarum actione obnixè precamur, præcipue cum aliæ complures venerandæ personæ de magnis rebus apud apostolicam sedem agentes infecto negotio redierunt.

Magnificate ergo Dominum mecum et exaltemus nomen ejus invicem, cui quam facile est resistere superbis, tam facile est humilibus dare gratiam. Quia vero asperum est confusis temporibus esse præpositos, curandum nobis est et omnino satagendum ut res dura fiat mercedis occasio. Dum ergo seminandi tempus est, semina bonorum operum serere non cessemus, ut majores in die messis lætitiæ manipulos reportemus capiti nostro, quod est Christus, per compagem charitatis adhærentes, ne ab eo mundanis plus justo intenti lucris separemur, et veluti palmites de vite ejecti arescamus. Sed quia in exsequendis justitiæ operibus divini gratiæ adjutorio opus est, omnipotentis Dei assiduis precibus clementiam exorate, quatenus ad hæc nobis operanda et velle tribuat et posse concedat, atque in ea nos via cum fructu boni operis, quam se esse testatus est, dirigat, ut sine quo nihil possumus per ipsam implere omnia valeamus.

XII.

Paschalis II PP. monasterium Weissenense confirmat.

(Anno 1109, die 14 April.)

PASCHALIS servus servorum Dei, dilecto filio ORBERTO ejusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum.

Desiderium, quod ad religiosum propositum et animarum salutem pertinere monstratur, auctore Deo sine aliqua est dilatione complendum. Illustris siquidem vir Eribo cum conjuge sua Guilla, et neptis ejus Hadimuo in Babebergensi parochia in fundo proprio, qui vocatur Guizna [al. Wizenabur] ecclesiam Beati Bonifacii episcopi et martyris nomini fundaverunt, quam beato Petro apostolo et sanctæ ejus Romanæ ecclesiæ cum omnibus dotis sive prædiis obtulerunt. Quam nos pro eorum devotione Romanæ matri in filiam adoptantes universa dotis ejus tam prædia quam mancipia huic paginæ diligenter annotari jubemus. Sunt igitur hæc prædia die foundationis ejus a prædictis personis filix nostræ perdonata, Guizna, Nidrendorf, Diedungesdorf, Salewenbergh, Hiltelboldesdorf cum castro in eodem fundo sito, Crummenaha, Eppenruit, Suphenruit, Cretsinruit, Herbendorf. Præterea in provincia, quæ Mannua [al. Manau dicitur], Churenberch, Bocchesruit, Niwenruit, Paffenruit, Sibenliten, Liubenstat, Rampogen, Rutenbach, Tittenwiden, Albewinesberch, Utelenhofen, Pulteshofen, Tiuskiendorf, Wolvesbach, Helehenvelt, Nerdesdorf, Moseten, Thetgingen, Husen; mancipia vero, ut breviter perstringamus, utriusque sexus, quæcunque fundatores habuerunt, ecclesiæ dabant quam fundaverunt, exceptis tribus, Wezelone, Hotescalco et Potone.

Hujus ergo loci foundationem apostolicæ sedis auctoritate communimus, ut semper in jure proprio nostræ Romanæ Ecclesiæ sub disciplina monastici ordinis conservetur, et ex eo quotannis byzantius Lateranensi palatio persolvatur. De cætero autem constituimus, imo beatorum apostolorum auctoritate præcipimus, ut quæcunque diximus prædia, villas et mancipia seu cætera bona, quæ prænominatæ personæ ad eundem locum contulerunt, quæcunque etiam in futurum aut per ipsos aut per alios fideles de ipsorum jure largiente Domino conferentur, sub monastica regula illic militantibus firma semper et integra conserventur, nullique hominum liceat ecclesiam illam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre vel ablatas retinere, vel injuste datas suis usibus vindicare, minuere, vel temeraria vexatione fatigare, sed omnia tuta maneant et quieti, eorum pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus profutura. Nullus ibi abbas qualibet subreptione seu violentia præponatur quem non communi sensu fratres vel eorum pars consilii sanioris vel de suo, vel de alieno, si oportuerit, collegio secundum Dei timorem et beati Benedicti Re-

(1144) Eberhardus erat, ob litteram initialem E a scriptore confusus.

gulam elegerint. Baptismum et sepulturam eidem loco libere concedimus, ut ibi si qui tumulari voluerint, eorum devotioni et extremæ voluntati, nisi forte excommunicati sint, nullus obsistat. Permittimus quoque ut communi consilio fratrum abbas advocatum, quem sibi utiliore providerint, instituat, qui, si postmodum monasterio inutilis fuerit et fratribus gravis, alium quem voluerint præficiant. Nulli quoque abbatum sine fratrum electione et confirmatione ibidem Deo servientium aliquam advocatiam prorsus alicui concedere liceat, ne forte locum et occasionem rapiendi quæ sua non sunt laicalis persona manu importunitatis inveniat. Quod si fecerit, in virtute Dei et Domini nostri Jesu Christi et auctoritate beati Petri principis apostolorum et nostræ excommunicationi subiaceat, graduque officii et ordinis sui dignitate in perpetuum careat. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione digna emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax in Domino nostro Jesu Christo, quatenus et his fructum bonæ actionis percipiant, et apud justum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Paschalis catholicæ ecclesiæ episcopus, etc.
Ego Rodbertus presbyter tituli Sancti Eusebii, etc.

Data Lateranis per manum Joannis sanctæ Romanæ Ecclesiæ diaconi cardinalis ac bibliothecarii xviii Kl. Maii, indictione ii, Incarnationis Dominicæ anno 1109, pontificatus autem domini Paschalis secundi papæ anno x.

XIII.

(445) *Paschalis II PP. S. Ottoni Bamb. Ep. ejusque successoribus usum pallii et præferendæ crucis potestatem concedit.* (Aprilis 15, anno 1111.)

Paschalis.... venerabili fratri Ottoni Babenbergensi episcopo ejusque successoribus canonice promovendis in perpetuum.

Charitatis bonum est proprium congaudere profectibus aliorum, charitas enim non quærit quæ sua sunt. Unde et Apostolus: *Tunc, ait, vivimus, si vos statis in Domino* (I Thess. ii); et iterum: *Quæ est enim, nostra spes aut gaudium aut corona gloriæ? nonne vos ante Dominum nostrum Jesum Christum?* (I Thess. ii) — Hoc igitur charitatis debito provocamur, et apostolicæ sedis auctoritate compellimur, honorem debitum fratribus exhibere, et sanctæ Romanæ Ecclesiæ dignitatem pro suo cuique modo cæteris ecclesiis impertiri.

Idcirco venerabilis frater Otto Ecclesiæ Baben-

(445) Exstat in Paschali Patrologiæ t. CLXIII, col. 285, sed minus integra. Prodit auctior ex apographo.

bergensis episcopo, dilectioni tuæ pallium ad sacramissarum solemniam celebranda concedimus, quo nimirum fraternitas tua intra ecclesiam tuam uti noverit, illis tantum diebus, quos præsens descriptio continet, videlicet die sancto Resurrectionis Dominicæ et Pentecostes, item Nativitate Domini nostri Jesu Christi, et in Natalitio sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et in solemnitate S. Dionysii martyris, anniversario etiam tuæ consecrationis die et dedicationibus ecclesiarum.

Cujus nimirum pallii volumus te per omnia genium [al. gratiam] vindicare; hujus siquidem indumenti honor humilitas atque justitia est. Tota ergo mente fraternitas vestra se exhibere festinet in prosperis humilem, et in adversis, si quando eveniunt, cum justitia erectam, amicam bonis, perversis contrariam, nullius unquam faciem contra veritatem suscipiens, nullius unquam faciem pro veritate loquentem premens, misericordiæ operibus juxta virtutem substantiæ insistens, et tamen insistere etiam supra virtutem cupiens, infirmis compatiens, bene valentibus congaudens, aliena damna propria deputans, de alienis gaudiis tanquam de propriis exultans, in corrigendis vitiis pie sæviens, in fovendis virtutibus auditorum animum demulcens, in ira [al. intra] iudicium sine ira tenens, in tranquillitate autem severitatis justæ censuram non deserens. Hæc est ergo, frater charissime, pallii accepti dignitas, quam si sollicitè servaveris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis.

Ad hæc etiam crucis vexillum intra Babenbergensis ecclesiæ parochiam ante faciem tuam portari concedimus, salva videlicet Moguntinæ metropolis reverentia, ut speciali sanctæ Romanæ Ecclesiæ dignitate præditus, specialiter ei studeas obedientiæ ac servitiis insudare. Fraternitatem tuam superna dignatio per tempora longè servet incolumem. Amen, amen.

Scriptum per manum Joannis scriiniarii regionarii ac notarii sacri palatii.

Dat. Romæ in insula Lycæonia per manum Joannis sanctæ Romanæ Ecclesiæ diaconi cardinalis ac bibliothecarii, vice domini Friderici archicancellarii et Coloniensis archiepiscopi (146) xvii. Kal. Maii, indictione iii, incarnat. Dominicæ anno 1111, pontificatus autem domini Paschalis secundi papæ xi, imperii vero Henrici quarti imperatoris anno primo.

XIV.

Bruno Trevirensis ep. Ottonem Babenbergensem evocat ad cognoscendam causam Spirensis electi.

(Circa an. 1112.)

Bruno Treverorum Dei gratia provisor indignus. O. Babenbergensis Ecclesiæ sancto pontifici, sinceræ charitatis obsequium.

Beatitudini vestræ magna hilaritate congratulor, quoniam non absque magno sanctitatis vestræ me-

(146) Ergo tunc adhuc AE. Colon. erat archicancellarius. S. R. E.

rito provenire [existimo], memoriam vestri domini A penitus quæstio est, dum tantum terrenis lucris mei papam tam dulciter retinere. Cum enim domini regalis fisci os insatiabile repleatur. vestræ charitatis mecum contulit, vobisque salutem et apostolicam [benedictionem] per me mandavit. Inito autem dispensationis suæ consilio nobis injunxit, ut electum Heisteltensem atque Spirenses (147) consecrarem, vosque in adiutorem et cooperatorem nobis vocarem. Quia tamen de Spirensi quædam sibi significata fuerant, præcepit ut sancto cum studio examinarem, etsi ordine, fratrum qui adessent testimonio posset se de objectis expurgare, ad Dei honorem et Ecclesiæ necessariam providentiam ipsum ordinarem. Ex parte igitur domini papæ vos moneo ut ad hoc, quia causa Dei est, ne per vos proteletur studeatis, et a die Dominicæ Resurrectionis infra xv dies ad nos Spiram veniatis.

XV.

Friderici Coloniensis ep. litteræ ad Ottonem Bambergensem, quem ad suas partes contra Heinricum V sollicitat.

(Anno 1145.)

Domino OTTONI Bambergensis Ecclesiæ venerabili episcopo Fr. Coloniensium Dei gratia id quod est in orationibus et obsequio, quidquid veræ fraternitatis non otiosa efficit dilectio.

Quasdam sanctitati vestræ litteras jam antea missimus, quas si forte accepistis de tam longa responsionis vestræ dilatione non parum miramur. Utenim longam earum sententiam breviter replicemus, summa intentionis erat, ut prudentiam vestram ad defensionem vel saltem ad liberam deplorationem hujus, quem videtis, gravissimi sanctæ Ecclesiæ casus excitarem, quem ipsum tacito desiderio vos diu intrinsecus fovisse jam olim cognovimus.

Iterum, venerande frater, iterum idem dicimus. Si zelus domus Dei, imo si veraciter amor Ecclesiæ, quæ domus Dei est, vos medullitus comedit, ne tantam ejus desolationem, tam crudelem hæreditatis Dei direptionem et profanationem nimia patientia ulterius dissimuletis. Ecce per misericordiam Dei magnum nobis ostium apertum est, ut veritas quæ diu siluit, in manifestum prodeat, ut libertas nostra diu suppressa cervicem erigat, quia pro nobis et pro seipsa jam in vocem prorupit sancta Romana Ecclesia. Jungit se nobis Francia (148), libero sicut audistis, ore veritatem Saxonia profitetur. Et quem, charissime frater, non moveat, quia omnis ecclesiastici vigoris auctoritas aulicis et palatinis in quæstum versa est. Synodales episcoporum conventus, annua concilia, omnes denique ecclesiastici ordinis administrationes in regalem curiam translata sunt, ut illorum marsupii inserviant, quæ spiritualiter examinari debuerant. Quid de cathedris episcopalis dicemus, quibus regales villici præsentibus dicemus, quibus regales villici præsentibus, quas disponunt, et de domo orationis speluncam plane latronum efficiunt. De animarum lucris nulla

penitus quæstio est, dum tantum terrenis lucris regalis fisci os insatiabile repleatur.

Hic nos, qui Ecclesiæ Dei per ipsius gratiam columnæ sumus, qui navem Petri per hujus sæculi procellosos fluctus gubernare debemus, hic, inquam, nos advigilare, hic clavum moderaminis firmiter tenere convenit, ne nobis segniter torpentibus, dum sine nisu moderaminis fluctuat, his et similibus impiæ tyrannidis scopulis allisa convellatur, et (quod absit!) irruentium fluctuum gravitate mergatur: ne canes muti et latrare non valentes prophetæ verba arguamur (*Isa. lvi*), neve illud in nos conveniat: *Nonne ascendistis ex adverso, ut opponeretis murum pro domo Israelis (Ezech. xiii)*. De nobis quidem, sancte et venerabile frater, non ex nobis, sed ex virtute quam Deus in nobis operatur, hoc vobis fiducialiter in ipsius gratiam promittimus, quia ex hac qua compimus veritatis libera professione, nec tribulatio nec angustia, nec mors nec vita [nos] separabit. In hoc vero, scitis, positi sumus, in hoc novum hominem induimus, ut mortificationem Jesu in corpore nostro circumferamus, ut propter ipsum in mortem tradamur, quatenus et vita Jesu in hac nostra mortali carne quandoque manifestetur.

In hac ergo tam gloriosa spe non defecimus, et de vestra constantia idem speramus et intime optamus, et quia indigne passi sitis, ut ad memoriam vestram sæpe reducat, hortamur. Nolite nos longa expectatione ulterius suspendere, sed de vestra sententia scripto nos certificate. Salutem vos dominus Chuono pronepos tuus episcopus [Prænestinus] et Romanæ Ecclesiæ legatus, qui imperatorem [Heinricum], nec non Monasteriensem episcopum [Purchardum], et Hermannum de Winceburg cum omnibus Galliæ episcopis in concilio Belvacensi (6 Dec. a. 1114) excommunicavit, et hoc vobis notum fieri præcepit. Eandem sententiam iterabit in prædictos et in omnes complices eorum in concilio Remensi, quod erit *Lætare Jerusalem* (28 Mart. a. 1115), cum aliis tribus episcopis noviter a Romana sede directis. Vale. (149).

XVI.

Heinricus V. imp. Ottonem ad conventum Spirenses invitat.

(Circa ann. 1116.)

HEINRICUS D. G. R. I. Aug., OTTONI Babenbergensium dilecto episcopo, gratiam abunde et omne bonum.

Roma nostri nuntii rediere, et Dei gratia ex parte maxime nobis læta et prospera retulere. Mandant etiam nobis nostri fideles quod tempus habemus acceptabile, ut Romanæ sedi et reipublicæ consulamus. Quapropter necessario nostros principes convocamus, ut inde, sicuti justum est, eorum consilium et auxilium habeamus. Ad quod plurimum indigemus tuæ fidei præsentia et tui consilii pru-

(147) De his in Vita actum.

(148) In synodo Bellovacensi a. 1114.

(149) Consule de his Vitam supra.

dentia, quoniam et te corde tenus diligimus, et tibi A
de omni honore nostro prout nobismetipsis indubi-
tante confidimus.

Confidenter igitur et intime rogamus tuam dile-
ctionem, ut die Veneris post proximum festum S.
Mariæ venias ad nos Spiram, et tibi super his, tuo et
aliorum nostrorum principum consilio, ad Dei hono-
rem et regni et Christianæ pacis statum tractabimus.
Et hilariter facias hoc sciens, quod te cito dimitte-
mus. Et [ob] hoc libenter tibi parceremus, nisi tam
alti negotii nos urgeret instantia. Præterea manda-
mus tibi, ut mittas pro comite N. quem tibi commi-
simus, et eum nobis repræsentes (150).

negligentia, eadem quidem, quæ et cæteris ejusdem
concilii neglectoribus, vobis quoque injuncta esset
sententia, scilicet vel divini officii suspensio vel a
communione corporis et sanguinis Dominici formi-
danda interdictio; nisi nostræ petitionis diligentia
hoc prævenisset, et eximia sanctitatis vestræ reve-
rentia, ne id fieret, apud Ecclesiam promeruisse-
t; quibus simul concurrentibus causis et cooperantibus
hoc tandem obtinimus, ne quid severitatis vestra
subiret dilectio, cujus hactenus in Ecclesia valuisse
devotio. Dignum nimirum arbitratus sum, in omni-
bus honori vestro et reverentiæ parcendum, et pro
posse loco et tempore providere et consulere, cum
sanctitatis vestræ dilectio beata magno se devotæ
charitatis nobis obligaverit munere (151).

De cætero, sicut in mandatum accepimus, denun-
tiamus ut ad concilium v. Kalendarm Augusti Fri-
dislarie a prædicto legato celebrandum indubitanter
veniat, ne et hujus mandati neglector effectus,
austerioris sententiæ decretum, mea petitione nil
amplius prævalente, vobis indicatis. Præterea du-
cem [Sueviæ Fridericum] et confratrem ejus, et G.
[Godefridum comitem] Palatinum et reliquos com-
plices eorum in prædicto concilio excommunicatos
noveritis. Litteras etiam nostras, rogamus ut fratri-
bus nostris, Pragensi scilicet et Moraviensi episco-
pis dirigatis.

XVII.

*Adalberti ep. Moguntini ad Ottonem Bambergensem
litteræ de ejus absentia a synodo Coloniensi con-
querentes.*

(Anno 1118.)

Reverentissimo Bambergensium episcopo, A. Mo-
guntinæ sedis minister indignus, fraternæ dilectio-
nis et orationis inviolabile pignus.

Quod proxime dominus Prænustinus Romanæ Ec-
clesiæ legatus nobis apostolica auctoritate denuncia-
verat, nostra quoque diligentia per omnia Romanæ
auctoritati subdita solertim impleverat, denuntians
et vobis sub eadem auctoritate et nostra, uti ad con-
cilium Coloniæ celebrandum (a. 1118,) vestra veniret
præsentia. Sed quia nescio qua prætermissum fuerit

(150) Ambigui hæremus, Henrico IV, an V, tri-
buenda sit hæc epistola, cum utriusque conveniat.
Quoniam vero nulla hic filii rebellis, sed Romane
sedis mentio sit, posteriori et anno 1116 ascribi-
mus, quo concordia iterum fuit tentata. Elucet

XVIII.

*S. Ottonis Bamberg. ep. litteræ foundationis pro mo-
nasterio Michelfeld.*

(Anno 1119, Maii 6.)

[Ex archivo monasterii. Sed apud Bruschiu cor-
ruptæ.]

In nomine sanctæ et individue Trinitatis Otto
divina favente clementia octavus sanctæ Babenber-
gensis Ecclesiæ episcopus.

Noverit Christi fidelium universitas, tam præ-
sentis ævi quam etiam futuri, monasterium Sancti
Joannis evangelistæ in loco, qui dicitur Michelfeld,
nostro opere, nostro studio esse constructum. Re-
cognoscant etiam, tam præsentibus quam futuri, qui-
bus bonis ipsum locum cumulaverimus, de quibus
B possessionibus fratribus illic in servitio divino excu-
bantibus subsidia temporalis vitæ procuravimus, ut
dum hujus veritatis testimonium multos assertores,
multos testes habuerit, quæ a nostra humilitate sta-
tuta sunt, jugiter inconvulsa permaneant.

Sciant etiam omnes quod ipse locus, in quo mo-
nasterium constructum est, cum esset mansus ad
jus nemoris pertinens, alio manso in Rischæ [Rei-
sach] episcopatu restitutus est. Per ambitum qui-
dem monasterii lata spatia agrorum, pratorum, sed
et nemoris partem usque ad viam meridianam, quæ
in transversum silvæ porrecta est, et in occidentali
ponte apud Seberc terminatur, ad ipsum monaste-
rium tradidimus, et in hoc quieti monachorum con-
sulescentes. Prævidimus enim inevitabile, ut viciorum
C querulosus litibus non gravarentur, si eorum pos-
sessiones alienis possessionibus arctarentur. Præ-
terea de jure nemoris ad episcopatum pertinentis,
volente et rogante comite Berengero (152) cum con-
niventia primatum cleri et populi Babenbergensis
Ecclesiæ in usum monasterii et monachorum tan-
quam privilegio beneficii hæc transtulimus, in præ-
terfluenti fluvio, qui dicitur Begenz ab ejusdem no-
minis villa usque ad rupem, qui dicitur Gozenstein,
piscationem propriam monasterio largiti sumus.
Pascua animalium infra semitam, quæ a villa Begeuz
directa viam contingit ducentem Velden. A supra-
dicto ponte concessione nostra libere creduntur li-
gna ad ædificiorum cellæque usum, sparsim tamen,
et ubi custodes nemoris monnerint ad focum vero
D ligna, quæ trabilibus operibus apta non sunt, ubi-
cunque potuerint inveniri, nisi in locis condensio-
ribus et latibus ferarum. Faciendis quoque alve-
olis apud ubique in nemore largam licentiam de-
dimus.

Villæ autem, quas ips. monasterio contulimus,
istæ sunt. Ipsa villa Michelfeld, Heroltesrui, Nuseze,
Ruchendorf, Widelwanh, Willeberc, item Herol-
tisrui, Churbendorf ex parte, Buchenbach cum
parochia, Vutenloch, Ruikersberg, Birche ex parte,
saltem hinc augusti scriptoris insignis æstimatio de
S. Ottonis prudentia.

(151) Ab ipso enim consecratus est.

(152) De Sulzbach, in pago Nordgove.

Sconenveld, Bucha ex parte, Benzenrvt, cum Risehæ, A Huwenstein qui et Gernotestein dicitur, Sigelhartisruit, Urbach, Uveloch, Pileinstein, Luzenbuche, Ebersberg, Friderichesrvt, Perhartsrvt, Sumerhawen, Namegast, Hophenahe ex parte, Franckenahe, Circhendorf ex parte, item Circhendorf ex parte, Artolfesprunnen, Hagenach, Godesendorf, Steinegewazzer ex parte, Rachenberc, Cimerberc, Igelsruit, Plez, Toberin, Junruit, Gozemarsberg, Pernhach, Grune, prædium Henphenvelt et parochiam cum fundo et omnibus pertinentiis suis, Swaigoltesruit ex parte, Otenberch, Snelharstesdorf, Welnesgezeze (153).

Delegavit autem eas super altare sancti Joannis vir illustrissimus comes Berengerus, quem ejusdem loci advocatum constitueramus. Affuerunt autem testes horum omnium Bucco de Culmen, Meinhard de Parchstein, Wignandus Udelscalch, Wirnt de Wolferingen, Wignandus de Wolfesbach, et fratres ejus Rapoto et Bruno, Merboto et Eppo de Ebermanesdorf, Rupertus de Bibra, Engelmar de Woldespach et Alibero frater ejus, Poppo de Sconeveld, Baldwin de Restelbach, Eckenbertus de Tennenberc et fratres ejus Poppo, Reinolt, Volcholt de Gellendorf, Hertuinc de Bernrvt, Rupertus de Stein, Marquart de Gunzendorf, Roho frater Ruperti (154).

Igitur ut hæc et alia quæ ipsi monasterio vel per nos collata sunt, vel postmodum a fidelibus Christi conferenda erunt, tam apostolico quam regio cum privilegio per nostram solertiam dato rata sint, et ut si quis eorum injusta usurpatione quidquam Ecclesiæ subripuerit, vel privilegia immutaverit, æterno anathemate percutiatur, et majestatis reus habeatur, sigilli nostri impressione hanc chartam de his omnibus conscriptam signamus, ut in omne ævum statuta nostra, Domino favente, corroboremus.

Anno Dominicæ Incarnationis 1119, indict. xii, ii Nonas Maii, actum feliciter. Amen.

XIX.

Notitia de eadem fundatione, et collatione juris parochialis.

[Ex eodem archivo.]

Noverit, tam nostræ collegium ætatis quam successio totius posteritatis, qualiter Babenbergensis episcopus Otto cœnobium Michelveldense in honore S. Joannis evangelistæ fundaverit, et per varios redditus sumptibus suis quacunque quæsitos pro posse ac nosse ditaverit. Qui etiam magnæ devotionis affectum eidem loco exhibere cupiens, ut ab omnibus comprovincialibus liberius frequentaretur, contulit ei confessionis, communionis, baptismi et sepulturæ commoditatem secundum arbitrium abbatis, annuente Regelone parochiano Veldense.

Data in fundo ejusdem ecclesiæ Michelveldensis,

(153) Spectant hæc ad notitiam geographicam superioris Palatinatus et veteris pagi Nordgoviz.

(154) Illic primo in nostris chartis nobiles a locis

præsentibus et aure tractis (153) his testibus, Eberhardo præposito et Egilberto majoris ecclesiæ decano, Sefrido capellano, Regilone, parochiano de Velden, Wernhero capellano et aliis quampluribus.

Anno Dominicæ Incarnationis 1120 (156), indictione xii, ii Non. Maii, actum feliciter.

XX.

Idem Otto parochiam Michelveldensem erigit.

[Ex archivo monasterii.]

(Anno 1121, Nov. 6.)

Notum sit omnibus Christi fidelibus, tam præsentibus quam futuris, quantum utilitatis omnibus conferat, qui in ædificandis monasteriis laborat. Et quia voluntatis nostræ est ut omnimodis quieti et prosperitati Deo servientium provideamus, maxime tamen in illis locis decet nos eniti, ubi laboris nostri diligentia vel sumptuum necessaria aut prædiorum subsidia constant. Inter cætera autem quoniam et Michelveldensis cœnobii locus quasi quoddam insigne ad monumentum nostri laboris refulget, ob amorem ipsius quem Dominus Jesus Christus speciali prærogativa castitatis dilectionis suæ præconio fecerat dignum, eundem locum ipsi specialiter dedicavimus. Quia autem propositi nostri est locum ipsum exaltare et amplificare in omnibus, ita videlicet, ut tam præsentibus quam supervenientibus in longinquum consulamus, ecclesiam S. Leonhardi, a quodam capellano nostro Heroldo nomine constructam ipsique monasterio adjacentem, auctoritate nostra eidem monasterio tradidimus.

Ut autem ampliori dilectionis studio locus ipse frequentetur ab omnibus, statuimus ut omnium adjacentium villarum populi, quæ et ipsius monasterii juris sunt, in eadem ecclesia omnia Christianæ fidei instituta ab eo, cui permiserit abbas, accipiant. Ad majorem itaque firmitatem horum omnium, ne quis imposterum adversarius hæc infringere et infirmare conetur, banno firmamus, et sigilli nostræ impressione signamus. Affuerunt autem testes horum omnium Heroldus canonicus majoris ecclesiæ, Wernherus de Erhinbach, Sefridus capellanus; ministeriales episcopi Ezzo de Burgelin, Stercher de Muchindorf, Eberhard de Lapide, Wolfram de Zudinruit, Hadmar de Dornhach, Heinricus de Churtinruit, Hartwicus de Plez, Sigbot de Turndorf, Erchenbertus de Hanbach.

Anno Dominicæ Incarn. 1121, indict. xiv, viii Idus Novembris actum feliciter.

XXI.

Adelberti II ep. Moguntini acres litteræ ad Ottonem ob ejus absentiam a synodo.

(Anno 1122.)

ADELBERTUS Dei gratia sanctæ Moguntinæ Ecclesiæ, licet indignus et humilis, minister, OTTONI dilecto et venerabili fratri suo Babenbergensi epi-

denominati occurrunt.

(155) More Bavarico.

(156) Leg. 1119, ut supra, vel mutanda Indictio.

scopo, fraternam in Domino dilectionem et orationes.

Fraternitatem vestram coram Deo et hominibus hactenus laudabiliter vixisse, et contra hæreticos tempore hujus schismatis plurimum desudasse pro Ecclesia, nulli pene dubium est. Quanto igitur zelum vestrum erga Deum et Ecclesiam ferventiorum dudum esse cognovimus, tanto magis nunc miramur, quod tamen salva fraterna charitate dicimus, vos Deo et Ecclesie minus devotum existere, et quodammodo refrixisse, cum jam magnum ostium nobis apertum sit recuperandæ unitatis ecclesiasticæ, cum jam bonum certamen nostrum Domino cooperante pervenerit ad finem, et nunc quammaxime nobis et omnibus orthodoxis summo opere satagendum sit, ut quod dudum a nobis est inchoatum bene, votivum in Dei nomine sortiatur effectum.

Dilectioni vestræ pridem significavimus ut sanctæ apostolicæ sedis legato et fratribus nostris coepiscopis vestris, ac cæteris catholicis principibus in loco, qui dicitur Plefeld, occurrere velletis, et Wirzeburgensis episcopi (157) una nobiscum interesse ordinationi. Ad quam utique prompto et alacri animo etiam non rogatus venire debueratis, non solum quia coepiscopus, sed etiam quia concivis vester est et jure propinquitatis ipsum quodammodo familiaris et specialius diligere debetis. Sed quia venire neglexistis, dominus cardinalis usque ad satisfactionem a divino officio cæteris consentientibus vos suspendere voluit. Nos autem pro singulari amore et reverentia veriti ne quid durius contra vos diffiniri deberet, vix obtinimus.

Nunc itaque fraternitatem vestram rogamus, et ex auctoritate domini papæ et apostolicæ sedis legati et nostra præcipimus, ut universali concilio in Navitate sanctæ Dei Genitricis Moguntie (158) celebrando omni amputata occasione vestram exhibeatis præsentiam, ut ibi et domini papæ legationem cognoscatis, et de statu Ecclesiæ una nobiscum in commune consulatis. Si qui vero episcoporum huic sancto concilio interesse neglexerint, sciant se ex auctoritate domini papæ et apostolicæ sedis legati et totius concilii synodali sententia, qua hujusmodi præsumptores feriendi sunt modis omnibus subjacere.

XXII.

S. Ottonis ep. Bamberg. charta fundationis monasterii Uraugiensis (153*).

(Anno 1122.)

C. ego Otto sola Dei omnipotentis gratia Sanctæ Babenbergensis Ecclesiæ humilis episcopus omnibus in Christo fidelibus cupio fore notum qualiter intuitu divinæ contemplationis, in propitiationem peccatorum

(157) Ruggeri scilicet a 1122.

(158) Wormatiæ dein habito a. 1122.

(153*) Exstant ex Frisio in Hist. Ep. Wirzeb. prob. n. 29, vernacule, quas nunc ex libro Salico Trimpurgensi in idiomate originali damus.

(159) *Nota collectoris.* Hæc signa hodiernum conspiciuntur, et sunt arcus varii et pinnae, quæ atrium

meorum atque in memoriam Heinrici benigni quondam imperatoris cujus elemosynæ dispensatorem a Deo ordinatum me profiteor, nec non in remedium et salutem omnium successorum meorum, in loco illo, qui Uraugia nuncupatur, sancto Laurentio monasterium construere incepimus, quod, annuente divina gratia consummavi, consecravi, et in auxiliare patrocinium sanctorum dedicavi, bonis immobilibus dotavi, deinde etiam aliis emolumentis dilatavi, quosdam Deo famulantes illic congregavi, iis etiam et eorum in divino obsequio successoribus pro perpetua sustentatione de necessariis prospexi, postmodum etiam auctoritate pontificali corroboravi.

Et quoniam anno Dominicæ Incarnationis 1108 episcopatus vero nostri anno vi, accedente imprimis B cleri nostri et aliorum fidelium nostrorum consensu simul et consilio, illud ædificium inchoatum, anno quinto postmodo ad fastigia perductum, nec non in honorem sanctorum martyrum Laurentii et Georgii solemniter, ut prædicitur, dedicatum, per manum Starcheri advocati juxta decentiam ditavi, ad reliquias etiam eorundem sanctorum martyrum quasdam ecclesias, villas, agros, silvas, pascua, aquas aquarumve decursus, vineas, homines, et alias prorsus omnes utilitates, quæ ad prædictum castellum seu vero curiam hactenus pertinere videbantur, delegavi, quæ inquam curtis quondam late celebrata, ædificiis etiam et fortalicis sic est constructa, quod Ernestus dux Orientalis Franciæ commorans in valido castello ibidem, prout ex signis apparenter adhuc cognoscitur (159) cum suis familiaribus residentiam fecerit ibidem, cujus parentela usque modo nondum defecit.

Ne igitur hæc traditio unquam a successoribus nostris pro damnosa, aut ab alia qualibet persona per invidiam (quod absit!) impretata pro iniqua quomodolibet reputari valeat, sane nos illam curtem cum prædiis suis attinentibus, quorum annui proventus annuatim soli hoc tempore septem libras in redditibus exponere consueverunt, multo meliorem concambio restauravimus. Siquidem castellum Albinstein cum omnibus pertinentiis suis magno labore comparatum, et curtem eidem proxime adjacentem, quæ Hovestat dicitur, ecclesiæ nostræ in D proprium inde contulimus et tradidimus; atque sic hoc concambium firma stipulatione, imo etiam scripti consensus apostolici et imperialis munimine fecimus corroborari. Insuper etiam propria quædam dona de stipendio nostro comparata eidem monasterio sine contradictione cujuslibet hominis, communi suffragio juris gentium atitultante delegavimus, atque pro sustentatione hujus monasticæ congregationis perpetuo servitio mancipavimus.

antiquum ecclesiæ et nunc cœmeterium Uraugiense ex una parte cingunt. Supersunt etiam alia monumenta, lapides enormes, pelves, arcus cum liliis et aquilis, quorum plures accurate delineavimus; quæ omnia ab antiquitatum gnaris tutissime ad sæc. x referuntur.

Quapropter omnes nostri ordinis successores generatim et eorum quemlibet speciatim, per excelsum nomen Domini Zehaot, et per virtutem eidem sancto Petro a Deo concessam, nec non et per victoriam sanctorum Laurentii et Georgii humiliter exoramus, quatenus hinc nostræ intentioni prorsus et omnimode se conformare, et eundem locum paterna benivolentia protegere, pauperibus etiam Christi inibi habitantibus manum auxiliarem patrociniæ porrigere velint, ut in iis omnibus fructum sempiternæ retributionis ex hoc opere nobiscum participare mereantur id quod tribuere dignetur, cujus regnum et majestas jugiter perennat a sæculis in sæcula.

Testes hujus sunt Everhardus præpositus, Egilwardus decanus, Thammo [Thaimo] præpositus, Udalricus custos, Dudo scholasticus, Ruschelin, Volmar, Heriman. Laici, Arnold de Cunstat et frater ejus Werenzo Ratlac et filius ejus Migger. Gundelacus de Obirsteineveld, Henricus de Weida, Adalbero de Wiselach, et alii quamplures.

Actum Babenberc anno Domini 1122, indictione xv, regnante Heinrico juniore.

XXIII.

Otonis episcopi traditio ad monasterium S. Michaelis.
(Ante an. 1123.)

[*Ex diplomatario monasterii.*]

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis. Otto Dei gratia episcopus.

Quia facile res in oblivionem ducuntur, quorum origo nescitur, debet earum series litteris imprimi, ne per succedentia tempora ipsarum memoria mentibus hominum possit elabi. Quapropter præsentis chartæ pagina omnibus, tam præsentibus quam futuris, significare volumus qualiter prædium in Altenhofeld de manu Adeloldi Walpotonis in ditionem nostram cesserit, vel in quos usus a nobis deputatum sit, ne per ignorantiam rei gestæ liceat cuiquam in posterum vel aliud hinc æstimare, vel minus forsitan utiliter aliquid inde disponere. Udalricus Walpoto cum exigentibus culpis suis anathematis vinculo innodari meruisset, in brevi exhinc sub ipsa excommunicatione præsentem vitam finivit: qui, cum adhuc viveret, cum fratre suo Adeloldo disposuerat ut de bonis suis pro remedio animæ suæ ad cœnobium Sancti Michaelis in montem daretur prædium Damesdorf, ubi ecclesia sita est, atque inoldinum cum aliis duobus mansis in Dalenvelt, ut post obitum suum sepulturam ibidem ipse consequeretur, et fratres devotius in communicatione orationum et elemosynarum suarum ejus memoriam haberent.

Defunctus autem cum propter excommunicationis sententiam sepeliri non permetteretur, frater ejus Adeloldus nos adiit, et accepto consilio prædium Altenhofeld libero et absoluto jure possidendum nobis tradidit, quatenus et sibi beneficium fratris eidem mortuo fratri sepulturam soluto banni vinculo impetraret. Obtinuit ergo quod voluit, sed a mona-

sterio Sancti Michaelis oblationem, quam frater disposuerat, subtrahere sibi retinuit. Nos autem prædium nobis traditum possessivo jure sub potestatem et dominium nostrum redegitur, et habita postmodum deliberatione ad altare Sancti Michaelis sine omni contradictione donavimus, ut lumen unum continuum perpetuo exinde habeatur ibi, ut et nobis lumen perenne Dominus cum sanctis suis concedere dignetur. Sane curam et defensionem ipsius allodii Walthero de Streitberg ea conditione commisimus, ut non advocati jure sed defensoris pietate rusticis præmineat, nulla eos vi opprimendo aut iniqua exactione lædendo. Testes hujus rei sunt Eberhardus præpositus, Egilbertus decanus, Udalricus custos, Tuto scholasticus, Regimboto comes, Sterkerus comes, Arnoldus de Chunstatt, Ezzo de Wilhamerstorf, Billinc de Memenstorf, et alii multi.

XXIV.

(160) *Callisti II PP. litteræ ad Ottonem Bamberg. ep. quibus monasteria ab ipso constructa confirmat.*

(Anno 1123, April. 3.)

Callistus episcopus . . . venerabili fratri Ottoni Babenbergensi episcopo S. et A. B.

Bonis fratrum nostrorum studiis non solum favere, sed ad ea ipsorum etiam debemus animos incitare. Tuis igitur reverendissime [*al. charissime*] et venerabilis frater Otto Babenbergensis episcopo, supplicationibus inclinati monasteria sancti Joannis Baptistæ in Regnisdorf, sancti Joannis evangelistæ in Michelinvelt, Sancti Jacobi in Entisdorf, Sancti Laurentii martyris in Vrowa, Sancti Georgii martyris in Bruvningen, quæ ipse propriis sumptibus construxisti, et Babenbergensi Ecclesiæ conferens apostolicæ sedis roborari munimine quæxivisti, in beati Petri ejusque Romanæ ecclesiæ protectione suscipimus contra pravorum hominum nequitiam defensanda, Statuimus enim ut possessiones, prædia et omnia bona, quæ et fraternitas tua eisdem monasteriis divini amoris intuitu contulit, quæque aliorum fidelium justæ oblatione concessa sunt, aut in futurum juste legaliterve acquiri vel offerri contigerit, firma eis et illibata Domino auctore permaneant. Ordinationes sane abbatum vel monachorum suorum a catholicis episcopis diocesanis accipiant. Rerum vero ipsorum monasteriorum curam et administrationem in tua tuorumque successorum potestate manere censemus.

Nulli itaque hominum facultas sit eadem monasteria temere perturbare, aut eorum possessiones auferre vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integre conserventur eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur ecclesiastica sæcularisve persona etc. Scriptum per manum Gervasii scriiniarii regionarii et notarii sacri palatii.

Datum Laterani per manum Hugonis sanctæ Ro-

manæ Ecclesiæ subdiaconi, in non. April, indict. 1, A vos nihilominus commendandum omnibus vestris successoribus.

De cætero in nomine Domini vobis benedicimus; testis enim mihi est Deus quomodo cupiam omnes vos in Christi visceribus. Amen (161).

XXV.

S. Ottonis Bamb. ep. epistola encyclica ad abbates et præpositos monasteriorum, quæ ipse aut fundavit aut restituit, quos ad officium suum exsequendum cohortatur.

(Circa an. 1123.).

Otto Dei gratia Babebergensis Ecclesiæ minister humilis, venerabili fratri Wulframo abbati cœnobii S. Michaelis, Wigando Tharisiensi, Baldeuino Banzensi, Egghardo Uraugiensi, Imbriconi Michelveldensi, Walchuno de Enthisdorf, Eriboni de Pruevingen, Friderico de Gengenbach, Eberhardo Scuturienti, Ottoni Steinensi, Lingerio [seu Liugero] de Regenstorf, Ingranio de Arnolstein, præposito de Clunicken, præposito de Hosterhoven, et omnibus sub ipsis pie conversantibus, salutem et perseverantem in Dei voluntate famulatum.

Cum primum curæ pastoralis regimen, quamvis indigni, suscepimus, monasteria Ecclesiæ nostræ subdita qualiter in monastica religione disposita essent, diligenter attendimus, sed omnia a disciplinæ suæ rigore nimis resoluta invenimus. Quod moleste ferentes ac dispensationi nostræ incautum existimantes, diu multumque laboravimus fuis ad Deum precibus, ut per divinam providentiam, quæ in sui dispositione non fallitur, hoc mutaretur in melius. Tandem Deus virtutum, cujus est totum quod est optimum, vota respiciens humilium, in omnibus monasteriis nostris religionis præstitit augmentum, quia vos gregi suo pastores idoneos elegit, ac fratrum vestrorum numerum in sancta conversatione multiplicavit; quod in vicino S. Michaelis monte ostenditur, quia dum non plus quam viginti fratres et eosdem sub tenui disciplina invenimus, jam Deo gratias plus quam septuaginta ibi cernimus, absque his qui honeste conversantur extrinsecus. Unde nos non mediocriter lætificati omnes vos prælatos ac subditos in charitate sancta appellamus, omnium pedibus humiliati in Deo et propter Deum obsecrantes, ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis, et religionis vestræ ac spiritualis disciplinæ rigorem alii succedentes aliis hæreditario jure in longitudinem dierum conservetis.

In memoriam igitur tam salubris exhortationis addimus decretum nostræ episcopalis confirmationis dirigendum, transcribendum, relegendum singulis monasteriis; monasticæ religionis spiritualem militiam Deo placitam, hominibus acceptam, celebrem angelis, terribilem hostibus, ut jam per omnia cœnobio nostra sub auctoritate Spiritus sancti renovavimus, instituimus, sic deinceps integram illibatamque perseverare, sancimus atque decernimus, commendantes eam sub testimonio Christi et Ecclesiæ vobis electis rectoribus ac dilectis fratribus, per

Boleslai III Poloniæ ducis litteræ, quibus S. Ottonem Bamberg. ad conversionem Pomeraniæ invitavit.

XXVI.

(Circa ann. 1123.)

[*Anselmus Meiller in Vita S. Ottonis, p. 106.*]

Domino suo et Patri amantissimo Ottoni venerabili episcopo, Boleslaus dux Polonorum filialis obsequii humilem devotionem.

Quia in diebus juventutis tuæ apud patrem meum decentissima te honestate conversatum memini, et nunc quoque Dominus tecum est, firmanus te et benedicens tibi in omnibus viis tuis, si tuæ non displicet dignitati, veteres tecum renovare animo sedet amicitias, tuoque consilio simul et auxilio uti ad Dei gloriam promovendam ipsius gratia coadjuvante.

Nosti enim, ut arbitror, quomodo Pomeranorum cruda barbaries non mea quidem sed Dei virtute humiliata sociari Ecclesiæ per baptismi lavacrum, seque admitti petivit. Sed ecce per triennium laboro, quod nullum episcoporum vel sacerdotum idoneorum mihi que affinium ad hoc opus inducere queo. Unde quia tua sanctitas ad omne opus bonum prompta et indefessa prædicatur, rogamus, Pater amantissime, non te pigeat, nostro comitante servitio, pro Dei gloria tuæque beatitudinis incremento id laboris assumere. Sed et ego tuæ paternitatis devotos famulus impensas omnes et socios itinerum et linguæ interpretes et coadjutores presbyteros, et quæcumque necessaria fuerint, præbebo. Tu tantum, sanctissime Pater, venire dignare.

XXVII.

Callixtus II PP. omnia instituta S. Ottonis confirmat (Anno 1124, April. 13.)

Callixtus . . . venerabili fratri Ottoni Babebergensi episcopo. . . .

Sanctorum Patrum præceptis et canonicis sanctionibus demonstratur, quod prædia et possessiones ecclesiarum, quæ vota fidelium, pretia peccatorum et pauperum patrimonia non immerito occupantur, vendi vel alienari non debeant. Quæ enim divinæ majestatis obsequio et cœlestium secretorum usui sunt dicata, non decet in alienum jus redigi et in alterius servitii formam transmutare. Nempe ut beati Symmachi verbis loquamur, possessiones, quas unusquisque Ecclesiæ proprio dedit aut reliquit arbitrio, alienari quibuslibet titulis aut distractionibus vel sub quocumque argumento non patimur.

Ea propter nos tuis justis postulationibus annuentes, mansos, qui episcopalis mensæ tuæ servitio

dediti sunt, in eodem statu, in quo bene a te dispositi cognoscuntur, futuris temporibus permanere præsentis scripti nostri confirmatione sancimus, statuentes ut nulli successorum tuorum vel alicui hominum liceat eos vendere, sive in laicorum beneficium tradere, aut in usus alios commutare; sed sicut a te dispositum est, de unoquoque prædictorum mansorum denarius unus annis singulis Babenbergensi Ecclesiæ pro anima imperatoris Henrici fundatoris ejus ad concinnanda luminaria conferatur. Abbatis vero et regulares canonicas per industriam tuam in religionis ordine stabilitas, et alia a te recte constituta nulli hominum facultas sit in posterum immutare. Si quis autem contra hanc nostram confirmationem venire temerario ausu præsumperit, excommunicationis vinculo subjaceat.

Data Laterani Idib. Aprilis, indictione secunda.

XXVIII.

(161*) *Narratio de S. Ottonis Bamb. ep. apostolatu in Pomerania.*

(Anno 1124.)

Anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo vicesimo quarto, indictione secunda, Callixto papæ secundo Romanæ sedi præserte, Otto Dei gratia Babenbergensis Ecclesiæ octavus episcopus, igne divini amoris succensus, et prædicti apostolici auctoritate assensuque roboratus partes Pommeranorum paganorum cum quibusdam civitatibus terræ Lutitiæ aggressus est, ut eos ab errore gentilitatis revocaret, et ad viam veritatis agitionemque Christi filii Dei perduceret, quibus Domino opitulante conversis et baptizatis ecclesias construxit et consecravit.

Deinde juxta SS. Patrum instituta hæc eos servare docuit, scilicet, ut sexta feria abstineant a carne et lacte more Christianorum, Dominico die vacent ab omni opere malo, et ad ecclesiam divinum officium audituri veniant, ibique orationibus studiosi insistant, solemnitates Sanctorum cum vigiliis secundum quod eis indicatum fuerit omni diligentia observent, sacrosanctam Quadragesimam jejuniis, vigiliis, elemosynis et orationibus diligentissime observare studeant, infantes suos in sancto Sabbato Paschæ et Pentecostes cum candelis et cappa, quæ dicitur vestis candida, et patris comitantibus ad baptismum deferant, eosque veste innocentie indutos per singulos dies usque in diem octavam ejusdem Sabbati ad ecclesiam deferant, et celebrationi divini officii interesse satagant.

Hoc etiam districta redargutione prohibuit ne filias suas necarent, nam hoc nefas maxime inter eos vigeat, ne etiam filios suos aut filias ad baptismum teneant, sed sibi patris querant, patris etiam fidem et amicitiam ut carnalibus parentibus servent. Interdixit etiam ne quis commatrem suam ducat in uxorem, neque propriam cognatam suam

(161*) Conf. Ursperg. Chron. ad a. 1125 et supra in Vita.

A usque in sextam et septimam generationem, et unusquisque contentus sit una uxore, ne sepeliant mortuos Christianos inter paganos in silvis aut in campis, sed in cæmeteriis, sicut mos est omnium Christianorum, ne fustes ad eorum sepulcra ponant, omnem ritum et pravitatem paganismi abjiciant, domos idolorum non construunt, pythionissas non adeant, sortilegi non sint, ne quid etiam immundum comedant, non morticinum, non suffocatum, non idolothyum, neque sanguinem animalium; ne communiceent paganis, ne cibum aut potum cum eis aut in vasculis eorum sumant, ne in his omnibus consuetudinem paganismi repetant.

Injunxit etiam eis ut dum sani sint, veniant ad sacerdotes Ecclesiæ, et confiteantur peccata sua; in infirmitate autem vocent ad se presbyteros, ac pura confessione expiati corpus Domini accipiant. Instituit etiam ut de perjuriis, de adulteriis, de homicidiis et cæteris de criminalibus secundum canonica instituta poenitentiam agant, et in omni Christiana religione et observatione obedientes sint, et ut mulieres post partum ad ecclesiam veniant, et benedictionem a sacerdote, ut mos est, accipiant.

XXIX.

S. Otto confirmat donationem Michelfeldensi cænobio factam.

(Anno 1125, Martio.)

[Ex archivo monasterii.]

C Notum sit omnibus scire volentibus, qualiter Karolus de Smalenahe super altare Sancti Joannis evangelistæ Michelfeldensi cænobio mansum cum molendino in quodam municipio See nuncupato, quod allodium, quia ipse primus inter laicos hunc locum dotavit, sibi sepulturam inibi procuravit, banni obligatione Otto episcopus Bambergensis eidem cænobio stabilivit, sigillique sui impressione munivit ipsa die qua ipsum per se corpus illius inibi sepulturæ tradidit (162). Hujus rei testes sunt Ezzo de Burgeline, Starcher de Mutechendorf, Wolfram de Zudenruit, Hademar de Dornbach, Sigehoto de Turndorf, Erchenbrecht de Hannebach, Gelphrad de Chungesteine.

XXX.

D *Litteræ quorundam episcoporum et principum, quibus S. Ottonem ad novum regem Heinrico substituendum invitant.*

(Anno 1125.)

Adalbertus Moguntinus, Fridericus Coloniensis, Udalricus Constantiensis, Bucco Wormatiensis, Arnoldus Spirensis per Dei misericordiam archiepiscopi et episcopi; Udalricus Fuldensis abbas; Henricus quoque dux [Bavariæ], Fridericus dux [Sueviæ], Godefridus Palatinus comes, Berengerus comes de Sulzbach, et cæteri utriusque professionis principes, qui exsequiis imperatoris intererant, venerabili fratri Ottoni episcopo, hinc fraternas in Christo

(162) Otto tunc et Pomerania redux in monasterio Michelfeld substitit. Consule Vitam.

orationes, inde fidelissimum devotæ servitutis obsequium.

Postquam dominus imperator viam universæ carnis ingressus est, et nos exsequias ejus cum justa devotione et reverentia complevimus, ipse ordo rei et temporis qualitas exigere videbatur ut de statu et pace regni aliquid conferreimus, si non abesset præsentis vestræ consilium et aliorum principum, tanto negotio utile et pernecessarium. Quam expectare quia grave erat et difficile, sedit omnium nostrum sententia, si vestræ tantum non displicet concordia, curiam in festo beati Bartholomæi apud Moguntiam celebrare, et ibidem convenientibus principibus de statu et successore regni ac negotiis necessariis, prout Spiritus sanctus aspiraverit, ordinare (163).

Nullum tamen præjudicium deliberationi et voluntati vestræ facientes, nihil nobis singulare ac privatum in hac re usurpamus, quin potius discretioni vestræ hoc apprimè intinatum esse cupimus, quatenus memor oppressionis, qua Ecclesia cum universo regno usque modo laboravit, dispositionis divinæ providentiam invocetis, ut in substitutione alterius personæ sic Ecclesiæ suæ et regno provideat, quod tanto servitutis jugo amodo careat, et suis legibus uti liceat, nosque omnes cum subjecta plebe temporali perfruamur tranquillitate. Contestamur etiam dilectionem vestram, ut pacem credito vobis cælitus populo infra præscriptum curiæ terminum et ultra ad quatuor hebdomadas ordinetis, quatenus omnibus intior fiat concursus ac reditus, et ut curialiter, more videlicet antiquorum principum, cum propria impensa neminem pauperum lædentes conveniat.

XXXI.

Adalberti Moguntini litteræ, quibus Ottonem Bamb. ad synodum vocat.

(Circa an. 1125.)

ADELBERTUS sanctæ Moguntinæ ecclesiæ humilis minister et apostolicæ sedis legatus, venerabili et in Christo dilecto fratri et coepiscopo, domno OTTONI, salutem et obsequium fraternæ dilectionis.

Tribulationes et destructiones Herbipolensis Ecclesiæ quæ et quantæ sint, quandiu duraverint, jam dudum discretioni vestræ innotuit, quæ usque adeo multiplicatæ sunt, nisi in brevi eis provideat omnipotens et misericors Dominus, quod in proximo Ecclesia illa omnimodis annihilabitur. Unde si facultas suppeteret, vestræ fraternitatis præsentiam et

A consilium potissimum desiderarem convenire, et de ipsius reformanda pace et religione, quantum divina misericordia concedet, sollicitius pertractare.

Siquidem fratrum, qui nobiscum sunt, et quos præsentialiter vel per litteras nostras convenire potuimus, tale est consilium. Quoniam venerabilis frater et coepiscopus noster Rogerus (164) viam universæ carnis ingressus est, in hoc Ecclesiæ illi provideamus, ut promovendo fratrem illum Gebhardum dispersa illius Ecclesiæ dispensatorie potius recolligamus, quam alium super imponendo graviter quidem dispersa funditus extirpare permittamus.

Quocirca fraterna vos commonemus charitate, ut præsentiam vestram conventui fratrum nostrorum, quos in idipsum convocavimus, in proximo festo B. Lucæ (165) velitis repræsentare, vel si id minime valueritis, adimplere consilio quod Spiritus sanctus vobis dictaverit, consensus vestri litteras non differatis transmittere. Valete, et in orationibus vestris nostri memoriam facite (166).

XXXII.

Otonis ep. Bamberg. litteræ de restauratione monasterii Banthensia.

(Anno 1127.)

[*Ex archivo Banth. et Vimar.*]

C. In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, Otto humilis sanctæ Babenbergensis Ecclesiæ episcopus octavus. Quia summus et essentialiter bonus pastor curam sancti ovilis sui committere dignatus est humilitati nostræ, pervigili corde debemus amare, fovere et augere profectum spiritualis vitæ, et in hoc ipsum vota fidelium verbo et exemplo informare et adjuvare. Ecclesiam igitur monasticæ professionis, quam in Bantensi eastro fundavit et ædificavit felicitis memoriæ Alberad comitissa (167) pro redemptione animæ suæ et omnium suorum, et domino meo beato Petro in hoc Babenbergensi loco cum omnibus prædiis suis per manum mundiburdi sui Hermanni marchionis delegavit, negligentia prælatorum suorum spiritualibus et temporalibus bonis desolatam paterna gratia respeximus, eamque innovare et in ecclesiasticum statum erigere omnimodis intendimus. Et ne in vacuum denuo curreret intentio bonæ voluntatis nostræ, Baldewinum virum probabilem et omnibus bonis convenientem abbatem inibi ordinavimus, adjunc-tis ei viris fidelibus et religiosis. Ipsam vero ecclesiam anno Dominicæ Incarnationis millesimo cente-

(163) Hic aliquam speciem capitulationis deprehendisse me arbitror.

(164) An. 1125, vid. *Episcop. Wirceb.* p. 60.

(165) Nulla alicubi hujus synodi, ut videtur, ommissæ mentio.

(166) Ibidem p. 307 legitur alia Ottonis nostri citatio ad synodum Mogunt. in causa Ottonis Halberstadensis episcopi, qui miserum suum statum Ottoni nostro per litteras suas exposuerat, ejus auxilium efflagitans; qui tamen impedire non potuit quominus iste ob Simoniam potestatis depositus fuerit, uti l. c. memoratur.

(167) Primam hujus monasterii originem alibi (*Hist. Wirceb.* p. 510.) ad annum 1038 revocavimus, ab Alberada comitissa jam vidua inceptam et una cum altero marito Hermanno marchione Vohburgensi a. 1069 absolutam. Qui nostram *Wirceb.* episcopatus historiam recensuit (*len. lit. Zeit.* a. 1795. B. III. p. 658.), Alberadam filiam dicit Ottonis marchionis de Schwinfurt, qui a. 1048 etiam dux Sueviæ fuit; primum vero maritum ei tribuit Henricum de Landsberg ex Bavaria, qua fide, ipse silet. Vid. supra n. 40.

simo decimo quarto, indictione septima, undecimo Kalendas Octobris solemniter dedicavimus in honore beati Petri principis apostolorum et magni pretiosique martyris Dionysii.

Ipsa die secundum tenorem testamenti sui et fidem antiquæ traditionis, consilio et testimonio piorum et ministerialium nostrorum, eidem Ecclesiæ omnia bona sua computavimus, assignavimus et confirmavimus, videlicet Muggeburg cum omnibus pertinentiis suis, mobilibus et immobilibus, villis, pratis, silvis, pascuis, viis et inviis, exitibus et redditibus, et totum Bantzgowæ quod inter Ilesam et Moyam situm est, cum villis, silvis et terminis suis, exceptis prædiis et beneficiis ministerialium, et excepto monte Stekkiltze et prædio Grodze cum pertinentiis suis, et foresto Bantzensi, in quo tamen habet abbas ejusdem loci cadendi et pascendi liberam facultatem. Quæcunque igitur bona ipsius ecclesiæ infra terminos Muggeburgensis prædii vel in aliqua parte possessionis ejus injustis beneficiis, imo prædatoriis permissionibus aliqua occasione vel ingenio a ministerialibus nostris vel ab aliis hominibus usurpata et distracta fuerunt, solerti cura et frequentibus expensis ei recognosci et restitui effecimus, omnemque possessionem ejus vel in locis descriptis vel in Volckaba et in Cloden, vel ubicunque sitam, utpote sortem Domini, divino banno ab aliorum invasione munivimus.

Succedente quoque tempore considerantes, præfatum montem Stekkiltze importunis et malis hominibus in præsidium vesaniæ suæ congruentem, prospicientes futuræ securitati sub privilegio et testibus idoneis ipsi ecclesiæ in perpetuam possessionem redonavimus anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo vigesimo septimo, indictione quinta, regnante gloriosissimo imperatore Lothario. Hujus rei testes sunt Eberhardus præpositus major, Egilbertus decanus, Tuto magister scholarum, Eberhardus, Uodalricus, Reginoto comes, Stercker comes, Babo, Thiemo, Arnolt, Starker, Luipolt, Liupolt et alii multi de clero et populo. Hoc autem pactum cum abbate stabiliter inivimus, ut neque per eum neque per aliquem successorum ejus venditione, concambio vel beneficio in aliam transeat personam. Ipsi quoque et successoribus ejus auctoritate Dei et nostra hoc mandatum et consilium dedimus, ut de prædiis in præsentiarum habitis, vel in futuro ex oblatione fidelium vel aliquo eventu acquirendis nulli beneficium concedatur, nisi ratione majoris emolumenti, præter hæreditaria beneficia fidelium suorum, quæ etiam pro opportunitate personæ et temporis redimere et expedire laborent.

His ita compositis cum eadem plantatio fidelium Christi nostra opera et industria abbatis sui divinis et humanis proficeret incrementis, annua advocatorum servitia, quæ ex paterna hæreditate illis statuta dicebantur de fratrum cellario, non sine magno familiaris rei detrimento persolvebantur. Quapropter

A pretente ipso venerabili abbate a comite Rapotone, qui eo tempore advocatus ejus erat, hoc obtinimus, ut omne jus suum, quod sibi de ipsa abbacia deberi affirmabat, in manus nostras remitteret, et hoc ei in stabile beneficium concessimus, ut annuatim duo talenta ab ejusdem loci abbate pro debito totius servitii ipsi ejusque hæredibus persolvantur. Hæc omnia successoribus et filiis nostris in perpetuum memoriale insinuamus et commendamus, ut sciant et recogitent quod pro fide et merito fundatorum suorum exemplo nostræ humilitatis Bantzensi Ecclesiæ debeant prodesse et præesse speciali gratia, salvo privilegio libertatis ejus in canonica electione prælati sui.

B Et ut hæc omnia rata et inviolata permaneant, et ea nemo temerarius infringat, chartam hanc inde jussimus conscribi et sigillo nostro roborari, anathematizantes et banno episcopali obligantes omnes qui in ea traditorum vel confirmatorum violatores extiterint. Conventionis autem nostræ cum advocato hi testes sunt, Egilbertus decanus, Tuto magister scholarum, Uodalricus custos, Gerunck decanus de Tuirstat, Stercker comes, Reginoto comes, Helmrich, Adelbero, Poppo, Diepolt, Arnolt, Rimmunt, Godefrit, et alii multi de clero et populo Babenbergensi.

XXXIII.

Wigandi Thariensis abbatis litteræ, quibus S. Ottonem ad reditum e Pomerania hortatur.

(Anno 1127.)

C Domino et Patri charissimo pio Ottoni, episcopo ac gentis Pomeraniæ apostolo, Wigandus Thariensis cœnobii provisor indignus, dignum in omnibus servitium et orationum spirituale debitum.

Benedictus Deus, Pater misericordiarum, Pater luminum, qui ex utero formans vos servum sibi dedit in lucem gentium, ut salus ejus in extremis terræ per vos annuntiaretur, ac lumen fidei tenebrosa gentium corda irradiarentur. Unde mater Ecclesia novo filiorum augmento digne lætatur, dum per ministerium vestrum multa millia barbaræ nationis sacro baptismate renascuntur, et abjecta idolorum cultura, destructis delubris, reædificatis ecclesiis verus Deus adoratur et colitur.

D Ergo post Evangelium alienis annuntiatum, post tanti ministerii opus consummatum, jam ad proprias oves revertenti pastori grex omnis lætæbundus occurrit, clerus cum populo, ac singulari gaudio monachorum processio Patrem suum suscipit, concinens in jubilo cordis et voce exultationis: *Revertere, revertere, Sunamitis, revertere, revertere ut intueamur te (Cant. vi)*. Ego autem horum omnium minimus, sed fidei et dilectionis integritate nulli secundus, circa festum S. Mauricii in Saxoniam veni, sperans optatissimum adventum domini mei, ut primus susciperem, quem novissimus deduxi. Sed redennte nuntio vestro spe expectationis meæ frustratus, multum autem de certo reditu vestro lætificatus, quod corporali præsentia non

potui, in spiritu humilitatis dominum meum pri-
mus salutare studui, dicens non sono tantum oris,
sed flagrantissimo etiam jubilo cordis :

Salve, magne Pater, dic libere, dic reverenter,
Dic rogo versifice, inclite præsul ave.
Expectate redis populi spes, optio cleri,
Digne dator legis, certa medela gregis.

Nolumus ergo vos ignorare, Pater sanctissime,
quia ex quo recessistis, semper imminebat nobis
dies angustiae et tribulationis. Tyrannus enim Con-
radus (168) toto pene anno in castello Nurnbergensi
moratus bona episcopatus sibi vicina devastavit, de
redditibus vestris frumentum ex parte abstulit, cen-
sum sibi persolvi statuit, villicum de Rustall bis cap-
tivatum omnibus rebus suis dispoliavit. Insuper
urbem Babenberg callida machinatione, ut fertur,
apprehendere studuit, sed Deo gratias iniquitas ejus
nequaquam praevaluit. Ego enim et Conradus custos
de dispensatione nobis credita solliciti, civitati prae-
sidia et custodes cum caeteris fidelibus vestris depu-
tavimus, militibus, prout opus erat, stipendia eroga-
vimus, reliqua omnia quae commisistis diligenter
procuravimus.

Inter Hermannum et Fridericum maxima guerra
habetur, insidiae diversae altrinsecus tenduntur, rap-
inae rapinis, incendia incendiis redduntur; inter
quae villa subjacens Lapidi Botonis [Botenstein] cum
ecclesia combusta est. Fridericus quadam nocte mu-
nitionem Niestein cum militibus suis clam ingressus
viriliter agere coepit. Sed qui in arce erant, missis
jaculis et jactis lapidibus unum de suis occiderunt,
plures vulneraverunt, sicque infecto negotio vix cum
suis omnibus evasit. Praeterea per totam provinciam
multa mala grassantur, rapinis incendiis omnia vas-
tantur. Ergo tot malis, tot miseriis, finem facere
sperantes adventum vestrum clamamus singuli, cla-
mamus omnes: Veni, domine, veni, festina, ne tar-
daveris, adveni desiderabilis, quem expectabamus
in tot tribulationum tenebris.

Reliquis rerumstrarum status in Bavaria et
Saxonia satis prospere agitur. De negotio autem
mili specialiter injuncto paternitatem vestram
scire volo, quia cuprum ad septingentos et eo ampli-
us centenarios comparavimus, ex quibus trecen-
tos maxima difficultate usque Smalchalten perduxim-
us, et jam viribus exhausti manum auxilii vestri
ardenti desiderio praestolamur, ac exoptatissimum
omni regno sanctitatis vestrae reditum vix exspec-
tamus.

XXXIV.

*Adalberti II ep. Mog. epistola ad Ottonem Bamb. de
excommunicatione Conradi invasoris regni a.
1127 facta.*

(Circa an. 1127.)

Adelbertus Dei gratia Moguntinus archiepiscopus
et apostolicae sedis legatus, venerabili fratri Ottoni
Babeburgensi episcopo, salutem in Domino.

(168) Postea rex Lotharii successor.

(169) Falluntur, qui haec ad Henricum V imp. et
a. 1119 referunt, qui licet ab episcopis fuerit a

A Excommunicationem, quam communicato fratrum
et principum consilio in invasorem regni fecimus,
jam dudum fraternitati vestrae per litteras nostras
significavimus. Sed quia dubitamus utrum ad vos
pervenerint litterae, audivimus enim quod ecclesia
vestra velit eas ignorare, mittimus iterum praesentes
apices monentes, ut quod fecimus nos, et vos facia-
tis, et per omnes ecclesias vestras ipsum iniquitatis
auctorem cum fautoribus suis a communione Chris-
tiana et omni divino officio arceri praecipiat (169).

XXXV.

*Conradi archiep. Salzburg. litterae ad Ottonem et
canonicos Bambergenses de eorum decano in
patriarcham Aquileiensem electo.*

(Anno 1128.)

B Venerabili fratri O. [OTTO] Babenbergensis Eccle-
siae episcopo, C. [CONRADUS] Salzburgensis Ecclesiae
Dei gratia humilis minister, devotae orationis affec-
tum ac servituis obsequium.

Electo Aquileiensi Ecclesiae in episcopalis fasti-
gii dignitate decano vestro, fratre nostro et con-
sacerdote dignissimo, eliminatam fuisse veterum
spurcitierum, quae longo illic tempore dominata
fuerat, credebamus foeditatem, cum abjecta in ligna
satis omni ecclesiastico regimini persona, clerum et
populum vidimus tam honeste atque canonice de
alterius substitutione cogitare, talemque virum mi-
rabili unanimitate elegisse, cujus persona, scientia
et vita vere nobis idoneum repraesentarent episco-
pum. In illius siquidem virtute Babenbergensis
decoratur et honoratur Ecclesia, in quam rursus
eum necesse fuerit fiducialius spem ponere, virtutis
et disciplinae fructus inveniri non dubitamus, cujus
primitias tam dulces in hoc viro praegustavimus.

Verum, ut apparet, nondum impleta sunt pec-
cata Aquileiensem, qui eadem perfidia, quam
contra illum Gerardum [al. Richardum] stirpem
inutilem exercebant prius ob illius nequitiam, nunc
contra istum canonice electum, ideoque merito sus-
cipiendum, semper insani et perfidi tumultuantur ob
ejus probitatem omnibus amplectendam, ut illud,
quod mali bonum elegerunt, non suum, sed Dei
fuisse ostendant, et per hoc quod innocentem perse-
quuntur, propositum suum sui similem eligendi
fuisse evidentissimum faciant. Quorum malitiam et
quantum oportuit patienter sustinens, et quantum
potuit pro tempore leniter arguens, ac deinde negata
sibi a clericis obedientia honesta occasione prudenter
declinans, egregiae virtutis et modestiae exhibuit
documentum, et transgressoribus dignae confusio-
nis intulit opprobrium.

Nunc itaque absentiam ejus, si recederet, aequani-
miter ferre non valentes, apud nos manere roga-
vimus, quousque castigata furentium insolentia
electum suum recognoscerent, et debita reverentia
reposerent. Sed metuentem, ne fama sua propter

communione exclusus, nequiquam tamen regni
invasor fuit, quod Conrado Hohenstauffensi com-
petit, de quo praecedens epistola agit.

vicinitatem locorum aliquid suspicionis ex hac re pateretur, eum tenere non potuimus, virtutum suarum apud nos depositum servantes in pace dimisimus, obsecrantes vos, tam pro antiqua amicitia quam pro adepta sibi et nobis honoris gloria, diligere eum ut fratrem, honorare eum ut electum pontificem, servare ut necessarium hominem, in quo nihil præter pietatem invenimus et honestatem, quem etiam denuo in opus, ad quod assumptus est, restitui necesse erit.

Ejusedem litteræ ad canonicos Bambergenses.

C. Saltzburgensis Ecclesiæ Dei gratia, si quid est, fratribus omnibus Babenbergensis canonicæ orationem cum dilectione, omne bonum cum salute.

Succisa in Aquilegensi Ecclesia arbore, quæ inutiliter terram occupabat, æstantibus nobis, nesimilem vel certe nequiores vacanti sedi improbitas clericorum adduceret, repente nobis vir probitate conspicuus, omnium honore dignissimus sacerdotalem infulam suscepturus dominus et frater noster E. [GILBERTUS] decanus vester producit, cuius virtute atque in bonis artibus exercitata prudentia omnem nostram anxietatem expulsam esse gratulamur. In quo, ut verum fateamur, Ecclesiæ vestræ honor plurimum sublimatur, in qua tam utilis tam egregia persona nutrita cognoscitur. Unde quia nihil in eo nisi quod ecclesiasticam personam deceat, bonos delectet et malos offendant, experti sumus honestatem sæculi, pietatem Dei, per quæ etiam Aquilegensium displicuit oculis, jure dignum est, ut a vobis atque omnibus ecclesiæ filiis honoretur et diligatur pro magno probitatis ejus testimonio, quod malis displicuit. Displicuisse tantum malis, ait beatus Gregorius, magna bonorum commendatio est.

XXXVI.

S. Otto Bamb. ad concilium Herbipolense invitatur pro Innocentio papa recipiendo.

(Anno 1130.)

In Christo plurimum dilecto fratri Ottoni Bambergensis Ecclesiæ venerabili episcopo, frater Gualterius Ravennatis Ecclesiæ humilis minister, et frater Gerhardus sanctæ Romanæ Ecclesiæ cardinalis, apostolicæ sedis legati salutem et omne bonum.

Fraternitati vestræ notum esse credimus quod dominus noster papa Innocentius cum litteris suis misit nos et ad regem et ad regni principes, qui cum amore et honore nos recepit, sed responsionem suam ad consilium principum distulit, inter quos fraternitatem vestram primam aut inter primos pro servitio Ecclesiæ ad curiam festinasse credidimus, quippe quem inter reliquos episcopos regni Teutonici mater nostra Romana Ecclesia quadam prærogativa dilexit et tanquam specialem filium creans propriis manibus benedixit. Rogamus itaque dilectionem vestram, et in ea fide et devotione, quam matri vestræ Romanæ Ecclesiæ debetis mandamus, ut omni occasione et excusatione remota quanto citius ad nos veniat, et in causa Ecclesiæ tanquam

A fidelis et catholicus nobis assistendo legationem domini papæ cum litteris suis una cum aliis fratribus recipiatis et obaudiatis.

XXXVII.

Lotharii regis invitatio.

Lotharius Dei gratia Rom. rex Ottoni dilecto fidelique suo Babenbergensi episcopo, gratiam suam et omne bonum.

Propter instans et valde necessarium Ecclesiæ et regni negotium Wirtzburch gratia Spiritus sancti tractandum, de infirmitate tua, quæ adventum tuum ad nos tardavit, dolemus, quia prudentiæ tuæ discretionem ac consilio ad opus Ecclesiæ et regni potissimum nunc indigemus. Verum quia virtus in infirmitate perficitur, in ea charitate, quam Ecclesiæ, pro qua Dei gratia semper devote laborasti, debes, commonemus te et quam intime rogamus, ut si alio vehiculo non possis, navigio saltem ad nos et ad conventum venerabilium confratrum et coepiscoporum tuorum Wirtzburch una nobiscum adventum tuum desiderabilem præstolantium venire properes. Vale.

XXXVIII.

S. Ottonis Bamb. litteræ foundationis monasterii Heilabronn.

(Anno 1132.)

C. In nomine sanctæ et individue Trinitatis. Otto sanctæ Babenbergensis Ecclesiæ gratia Dei episcopus, universis Christi fidelibus.

Quia subsidia temporalis vitæ a Christo Redemptore nostro nos accepisse recolimus, indignum est, si non etiam ad laudem et gloriam ejusdem Redemptoris nostri quæ possumus bona operemur. Quapropter universorum notitiæ patere volumus, qualiter nos prædium apud Halesprunnem ab Adelberto comite et a fratre suo Chunardo atque a tribus sororibus suis digno pretio comparavimus, idque beato Petro in Babenbergensi Ecclesia, cui auctore Deo deservimus, per manum Adelberonis de Tagestetten donavimus. Ut autem in prædicto loco desiderii nostri adjuvante Domino completeretur effectus, quo scilicet monasticæ religionis ordinem inibi institueremus, basilicam ibi in honore beatæ Mariæ virginis cum claustralibus officinis extruximus, convocatisque illic fratribus, ac ordinato eis spirituali patre locum ipsum in nomen abbatiæ promovimus. Dedit quoque eidem cœnobio per manum Wignandi de Beerbach in usus fratrum prædium apud Adelsorf, quod a quodam Dietrico et a sorore ejus ac Eberhardo, nec non et ab Irmingarda et a liberis eorum cxcv marcis comparavimus. Item Halesprunnem, Witramdorf, Erlehe, Obpendorf, Velsendorf, Pecemannesdorf. Hæc igitur bona præfato monasterio præsentis scripturæ pagina roboramus, statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona idem cœnobium in præsentiarum juste et legitime possidet, aut in futurum concessione pontificum, liberalitate regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis justis modis, præstante Do-

mino poterit adipisci, firma in perpetuum et illibata eidem monasterio et fratribus inibi Deo servientibus permaneat.

Sane advocatum eidem cœnobio nullum specialiter designamus, sed advocatum altaris Beati Petri principalis ecclesie, ejusdem cœnobii defensorem esse sancimus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat locum ipsum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur fratrum ibidem Domino famulantium usibus profutura. Si quis autem huic nostræ constitutioni temerario ausu contraire tentaverit, si commonitus reatum suum non correxerit, sciat se banni nostri vinculo ligatum et cum hac catena ad tribunal aeterni judicis pertrahendum. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi et perpetua cum electis Dei cohabitatio concedatur in regno cœlesti.

Hujus rei testes sunt hi : Adelbero de Tagesteten, Adelherecht de Dahspach, Fridericus de Hergoltispach, Heinrich, Eberhart, Megingoz de Otlohendorf, Otman de Esenowa, Ezzo de Burgelin, Uro de Willehalmisdorf, Gernot et filius ejus, Rudolf de Putendorf, Macelin et Berhtolt de Husen, Wolfram de Stetebach, Chunrat de Nuisaze, Dietmar de Hohenecke, Eginio de Chrigenbrunnen. De canonicis vero Egilbertus decanus, Chunradus custos, Dietpertus, Udalricus longus, Volmarus, Seffridus et alii multi.

Anno Dominicæ Incarnationis 1152, indictione x, regnante imperatore Lothario, actum Babenberch feliciter.

XXXIX.

(170) S. Otto cœnobio S. Michaelis capellam seu cellam S. Fidis donat.

Anno 1157, Maii 25.

In nomine sanctæ et individue Trinitatis. Otto, divina dispensante clementia, octavus Babenbergensis episcopus.

Quia facile in oblivionem res ducitur, cujus causa nescitur, debet rerum gestarum series litteris imprimi, ne a succedentium memoria possit elabi. Proinde universorum notitiæ patere volumus qualiter nos divini amoris instinctu cellam in occidentali parte montis beati archangeli Michaelis in honore Domini et Beatæ Fidis virginis construximus, eamque cum omnibus appenditiis suis cœnobio S. Michaelis donavimus, volentes utique in hoc utriusque loco consulere, quatenus uni præstaretur obsequium, nec alteri necessitatis suæ deesset societium. A venerabili quoque Hermanno abbate et reliquis fratribus prædicti cœnobii hoc obtinuimus, atque ab eis perpetuo firmatum est, ut septem fratres et duos conversos eidem cellæ dimittant, qui in eadem cella quotidianas circa divinum obsequium

(170) Hanc depravatam in editis chartam ex diplomatario monasterii restituimus.

A excubias agant, et propriis utilitatibus tam foris quam intus inserviant.

Ad quorum sustentationem hæc prædia eidem loco contulimus : Vellendorf, Tragamusil, Gissital, quæ una cum ecclesia ac mancipiis ac molendino comparavimus a Richperto de Saxonia octoginta marcis, et Gebehardo comiti de Sulzbach defendenda commisimus. Item Silwiz et Grunowa quæ emimus a Luitpoldo de Kirchendorf, simul cum ministeriali quodam nomine Bertolfo, qui de ipso allodio duos mansos in beneficium habet, qui scilicet mansi post obitum ejusdem Bertolfi ad S. Fidem sicut et cætera pertinebunt, eo quod filios non de consociali sed de externa habeat uxore. Ipsa bona Bertolfo comiti de Blassenberg sub mundiburdio commendavimus. Item prædium apud Chemturgice, quod postea commutavimus cum Klucowa et Kamele et Dornowa et Bucha et Revit et Streitrant, ac manso uno apud Goren, quæ partim (a Regnibotone comite de Giche et ab Eberhardo ministeriali nostro digno pretio acquisivimus [171]), partim ab Ekeberto de Saxonia quadraginta marcis emimus, et insuper uxori ejus Berthæ ac filix ejus beneficium, quod ab Ecclesia nostra idem Eckbertus habuerat, concessimus, quorum scilicet honorum Popo comes advocatus est. Item prædium ac beneficium cujusdam Thiemonis apud Alren et Eppental et Timenreut, quod ab ipso Thiemone et ab hæredibus suis quadraginta quinque marcis redemimus. Dedimus præterea eidem cellæ S. Fidis hospitale S. Gertrudis, quod est ex altera parte fluminis cum prædiis suis Mirinhule, et Potechendorf, quod utrumque accepimus ab Hermanno de Bramberch pro beneficio fratris sui Stephani, ipsorumque honorum advocatiam idem Hermannus habet. Item apud Schlurispach xvi mansos una cum ecclesia et dote ejus ac molendino, quod Ratpõtoni comiti tuendum commisimus. Ipsum est allodium, quod nobis Sigeboto Wundingesaze dedit pro advocatia Holvelj et pro beneficio, quod habuit Waldo maritus sororis ejus præter Utzingen, et Wunckendorf, quæ et ipsa ad idem hospitale donavimus, e quibus Uzingen Arnolde de Chunstat, Wunckendorf Friderico de Luitenbach defendendum commisimus, statuentes tam de his quam de prænominatis prædiis quotidie ad ipsum hospitale sex denarios dari, quibus alantur advenientes peregrini.

Sane advocatias omnium prædictorum honorum prænominatis personis sub tali conditione concessimus, ut per semetipsos sine subadvocatis eas administrarent. Placitum vero cum colonis nequaquam ponant, nisi aut de percussura, aut de furto, aut de irrupto agrorum limite, vel certe si accersiantur a præposito vel priore. Quinque dies in anno quilibet rusticus suo operatur advocato. Dedimus autem eandem cellam prædicto S. Michaelis cœnobio cum omni justitia ad se pertinente, hoc est utriusque

(171) Parenthesis a diplomatario abest.

sexus mancipiis, ecclesiis, villis, ædificiis, arcibus, exitibus et redditibus, agris cultis et incultis, quæsitis et inquirendis, pratis, pascuis, viis, et inviis, aquis aquarumve decursibus, molis, molendinis, piscationibus, silvis, venationibus, ac cum omni utilitate, quæ ullo modo inde provenire poterit, statuentes ut nulli deinceps personæ facultas sit ipsam cellam cum quibuslibet pertinentiis suis occasione qualibet ab ejusdem cœnobii jurisdictione subtrahere. Fratribus autem in ipsa cella habitantibus de bonis sancti Michaelis ab abbate obtinuimus in circuitu ipsius cellæ de cultis et incultis circiter xxx jugera ad faciendos hortos et pomaria sive alia utilitati suæ necessaria.

Nulli ergo temerare liceat quæ a nobis pro divini nominis honore sunt disposita. Maneant humilitatis nostræ statuta omni ævo inconvulsa, nulli successorum nostrorum pontificum ea violare sit licitum, pro quorum custoditione præmium debet sperare perpetuum: de cuius pietate confidimus, ut ea, quæ ministrantium Deo usibus a nobis pro ejus amore collata, augeat potius quam minuat. Si quis autem contra hæc venire tentaverit, ipse peccabit, admonitusque si reatum suum digna emendatione non correxerit, pœnas delicti sui in iudicio Domini sustinebit. Cunctis autem eidem cellæ justa servantibus eique de suis largitionibus suffragium impertientibus sit pax Domini nostri Jesu Christi et æterna retributio in vita perenni. Verum ut hæc sciantur a posteris, præsentem chartam fecimus inde conscribi, quam habno nostro roborantes sigilli quoque nostri impressione jussimus insigniri. Hujus rei testes sunt Eberhardus præpositus, Egilbertus decanus, Conradus custos, Tuto scholasticus, Pero, Henricus, Udalricus, Sifridus, canonici; Hatho, Bernolt, Hartnit, Gerunch, Megindach et cæteri parochiani: Ratpoto comes, Walpoto, Adelber de Steina, Arnol de Cunstat et frater ejus Wirnt, Heinrich de Hofstete, Pabo de Schouebrunnen, Hermannus Otgotz de Lizendorf, Pillunc de Mamesdorf et frater ejus, Gundeloch, et alii multi.

Data et confirmata anno Dominicæ Incarnationis 1137 (172) viii Kalend. Junii, feria iii, in synodo Babenbergensi in præsentia cleri et populi.

XL.

Alia ejusdem Ottonis donatio ad idem cœnobium facta anno incerto.

[*Ex ejus diplomatario.*]

In nomine — — Otto sanctæ Babenbergensis Ecclesiæ solo nomine episcopus, Christi fidelibus perpetuam in Domino salutem.

Quia facile in contemptu res deducitur, cujus origo nescitur, debet rerum gestarum series litteris imprimi, ne a posterorum notitia possit elabi. Qua propter notum esse cupimus, tam futuris quam præsentibus, qualiter venerabilis noster Godefridus presbyter S. Ratis onensis Ecclesiæ prædium apud

A Santæ juxta Wacherode situm in comitatu Rapotonis comitis a quodam Nizone et ab hæredibus ejus Eggehardo et Ludevico sedecim talentis emit, et in præsentia nostri propria manu sub altare S. Michaelis in monte Babenbergensi donavit, ea scilicet ratione ut, dum ipse vita præsentis fungitur, in anniversario matris suæ fratribus inde serviat, post obitum vero suum agendus anniversarius transeat ad ipsum. Sed et casulam novam cum aurifrigio derenter ornatam, et albam cum siola et calice ipso die B. archangelo cum magna devotione obtulit; venerabilis vero abbas Hermannus una cum fratribus suis consortium plenæ fraternitatis suæ eidem Godefrido donavit, ut quidquid uni de fratribus vivo vel defuncto impenditur, sibi perpetuo persolvatur. Ut autem de his nullus reddatur ambiguus, atque ut per succedentia tempora firma hæc et inconvulsa permaneant, petitione fratrum præsentem chartulam fecimus inde conscribi, quam et sigilli nostri impressione jussimus insigniri.

XLII.

Fragmentum litterarum S. Ottonis Bamberg. ep. de fundatione cœnobii Vessera.

(Anno 1138.)

In nomine sanctæ et individue Trinitatis. Otto, sanctæ Babenbergensis Ecclesiæ episcopus Dei gratia.

Quia facile in contemptum res ducitur, cujus origo nescitur, debet ergo rerum gestarum series litteris imprimi, ne ad posterorum memoria possit elabi. Proinde notum esse cupimus tam futuris quam præsentibus, qualiter Godebaldus comes de Honneberg cum uxore sua Luckharde et ex unanimi consensu hæredum suorum pro amore Christi, et propter sanctæ vitæ perennitatem, quemdam proprietatis suæ locum, qui a nomine cujusdam fluminis Vessera nomen accepit, manu emisit, et divino servitio assignavit, eundemque regularium clericorum monasterio initians sub beatæ Mariæ Virginis patrocinio dedicari postulavit etc.

XLIII.

S. Ottonis ep. Bamberg. litteræ fundationis et confirmationis monasterii Ensdoiff.

(Anno 1139.)

D In nomine — — Ego Otto, sanctæ Babenbergensis Ecclesiæ octavus episcopus, omnibus Christi fidelibus. — —

Notum esse cupimus omnibus Christi fidelibus, tam futuris quam præsentibus, qualiter nos Domino cooperante in idipsum in episcopo Ratisbonensi juxta Vilsam in prædio Palatini comitis Ottonis de Wittelinspach ipsius rogatu consensu auxilio et consilio locum, cui Ensdoiff nomen est inditum, in salvationem animarum providimus eligendum, construendum ibidem in honorem Dei omnipotentis et sancti Jacobi Apostoli monasterium secundum Regulam beati Benedicti degentium, in perpetuum favente Dei misericordia inibi futurorum. Ut autem id firmiter et sta-

bilius esse posset, prædictus Otto Palatinus nostro consilio eundem locum beato Petro mancipavit ea intentione et pactione, ut sub tanto mundiburdio ac defensione ab omni adversariorum injusta læsione protegi posset et defendi. Et revera prudenti consilio — — — patet receptaculum.

Notificamus igitur nostris cunctisque fidelibus, quod eidem cœnobio quædam prædia delegavimus per manum advocati, prædicti scilicet Ottonis cum omni jure Bajoarici ritus, et servis Christi ibidem degentibus in victu vestituque concessimus. Sunt igitur hæc : Gigant, Gunemars, Gemundi, Lesan, Stresenhoven, Droschenreit, Mulendorf, Popenreut molendinum, Potensteine, Wilhesteine, Fridrichsreut, Hasalabe, Schuppe, Chunesbac, Stettebale. Eschenbale, Erlebale, Sugast, Gotesfridesmale, Stadele, Chrandorf, Steinla molendinum, Erlebale, Jacobsreut cum molendino, novum molendinum, pratum cum novilibus juxta Jacobsreut. In nemore Nittenowe xxv, mansus, Rechart, Turne, in eodem prædio iii, molendina, Messenberge cum molendino, Eichaha, Hage, Sichenhoven, Drushingen, Hovestetin, Uffheim, Pabenhoven. Ista vero prædia Palatinus prædictus eidem cœnobio contradidit, prædium in quo locus ipse fundatus est cum adjacenti curia Wilinbale, Berengotesrewt cum vineis, Kelweiinc, Udelschalchshere.

Anno Incarnationis Domini 1139, indict. ii. Acta sunt hæc anno Konradi III regis secundo, episcopatus vero domini Ottonis xxxii Babenberg feliciter. Amen, amen, A.

XLIII.

S. Ottonis Bamb. ordinatio de quibusdam decimis monasterio Ensdorfensi traditis.

(Anno incerto.)

Otto, sanctæ Babenbergensis Ecclesiæ solo nomine episcopus.

De decimis novalium ecclesiæ nostræ in Ratisbonensi episcopatu sitorum, quas nos de eodem episcopatu justo concambio redemptas cœnobio beati Georgii Prüfeningen donavimus, quid postea actum sit, præsentium ac futurorum notitiæ patere volumus. Igitur cum fratres ejusdem cœnobii ipsas decimas sine inquietudine possiderent, nullusque esset, qui eos in causa pulsaret, considerans venerabilis Aribi abbas ejusdem loci cum fratribus, quod jam multoties essent a familia Ratisbonensi super hac

A quæstione gravati, et in futurum sibi prospicientes, nptote qui nollent tot inquietudinum ulterius sustinere molestias, nos supplices adierunt, et ut easdem decimas in usus nostros recipere-mus instantissima prece postulabant. Quod nos facere omnino recusavimus, quippe qui easdem decimas duorum apostolicorum, Calixti scilicet ac Innocentii privilegiis, nec non trium pontificum Ratisb. ecclesiæ Hartwici, Chunonis, Heinrici auctoritate roboratas eidem monasterio sciebamus.

B Cum ergo in hoc nostrum inclinare non potuissent assensum, id communi consilio apud se diffinierunt, ut decimas illas omnino non tangerent, nullusque ut ut exiguam partem ex eis intra septa monasterii inferre ulla ratione præsumeret. Quod ubi comperimus, misimus ad eos venerabiles fratres nostros Wignandum Tharisen, et Eberhardum Biburgensem, qui eis vice nostra fraterno corde suggererent, ut decimas quas nullus impeteret, jure quieto retenta rent. Illi vero huic suggestioni a maximo usque ad minimum omnes contradixerunt, seque nunquam tali consilio parituros, vel de decimis illis unquam aliquid cœnobio suo illaturos paribus vocibus affirmaverunt.

C Tandem nos inito cum ecclesia nostra consilio juxta tenorem petitionis eorum decimas illas, ne et nobis et illis perirent, ad manum nostram recepimus, easdemque aliis cœnobiis divisimus. In quarum divisione dedimus cœnobio beati Jacobi in Ensdorf coram subscriptis testibus usibus fratrum perpetuo profuturas has decimas : In parochia Schlichten Sweikersrewt, Hemmensigile, Pappenberch, Pernrewt, Sigifridesrewt, Unterloch, Ronabe, Karmanfelden, Schefloe, et aliarum trium villularum in ipsum pertinentium. Testes fuerunt hi : Eberhardus præpositus, Egelwertus decanus, Ruzil præpositus, Cunrad custos, Tuto scholasticus, Udalricus longus, Starcker de Muttendehendorf, Ezzo, Gundeloch, Pillunc, Wilhelm, Rudolf, Churnat camerarius, Eberhart cum aliis multis.

XLIV.

Innocentius II papa confirmat religionem a S. Ottono in sua monasteria introductam.

(Anno 1139, Jan. 25.)

D Innocentius, etc.

Quoties illud, etc. Vide in Innocentio II, infra, sub num. 553.

Ouæ sequuntur epistolas edidit Eccard, sed sine temporis nota, in Corpore historicorum medii ævi, tom. II, pag. 329 et seqq.

XLV.

Ad E. Scholasticum.

[πτο], Dei gratia Babenbergensis Ecclesiæ episcopus, E. præpositus, A. decanus cum universa congregatione S. Georgii, E. scholasticæ disciplinæ viro, paternæ fræternæque dilectionis affectum.

Quia morum tuorum qualitatem, vitæ conversationem, liberalium studiorum maturitatem, cum adhuc nobiscum conversareris, experimento didicimus, in te unanimiter intendimus, utque unus ex nobis sis invitamus. Intelleximus enim illo tempore, cum esses apud nos, assiduam et fidem laborem tuum

circa officium tibi commissum, ita ut facile notari posset quid nobis et Ecclesiæ nostræ cuperes, et quidem constitutus super multa, cum admodo in paucis esse fidelis promitteres. Nos igitur destituti scholarum magisterio, a te pro antiqua familiaritate impetratum mittimus, ut probatio tuæ dilectionis fiat exhibitio operis. Rogamus et ut facilem te super hac re præbeas, et in brevi ad nos venire nullo modo differas. Si quid vero huic obstat festinationi, hunc certum tibi præscribimus terminum, ut in jejuniis Septembris procul dubio nobis Moguntia occurras.

XLVI.

Ad ... *cardinalem.*

Romanæ sedis dignissimo cardinali, Ο[ΤΤΟ]. Dei gratia Bambergensis electus, utriusque hominis devotissimos conatus.

Cum divino præditus ingenio cardo sis et munimen sanctæ matris Ecclesiæ, beatos nos fore reputamus, quod in tanto rerum discrimine sanctitatis tuæ consulere possimus auctoritatem. Notum sit ergo charitati tuæ nos a domino apostolico paternæ consolationis accepisse litteras, quarum exemplar idcirco tibi subscribere curavimus, ut eo fiducialius nostris valeas condescendere preceationibus. Flagitamus itaque obnoxius, ut perspecta accuratius clausula, qua jubemur consulere metropolitanum, ut officii sui debitum prosequatur, liberum et auctoritati tuæ condignum nobis suppeditis consilium. Non enim es immemor præcepti domini apostolici per te metropolitano injuncti, videlicet ut a consecratione episcoporum contineat manus. Quocirca, petere nos consecrationem, ubi certi sumus non posse consequi, res est frivola et vanitati simillima. Succurrat ergo nobis in hac difficultate tuæ pietatis auctoritas, quatenus tuo intervenit locus nobis detur a Moguntinæ sedis archiepiscopo consequendi gratiam, quam dominus papa nobis exhibere dignatur. Non enim si nostri servitii obtentu anniti craveris, negabit tibi epistolam commendatitiam, quam ex ipsius parte Romanæ sedis perferamus pontifici. Super hoc quoque tua instruere nos dignetur paternitas, ut pro libro actionum Nicæni concilii digne apostolico respondeamus. Nihil sane in nostro ex his reperimus armario, nec xx capitula in eadem synodo statuta, et nomina episcoporum ex diversis mundi partibus congregatorum.

XLVII.

Episcoporum epistolæ ad Ottonem Bambergensem episcopum.

Venerabili fratri et coepiscopo OTTONI episcopo, Dei gratia qualescunque C. Saltzburgensis, E. Monasteriensis episcopi, cum orationibus devotum et intimum servitium.

Convenientibus ad curiam pro destruenda, quæ regnum invasit, calamitate ejusdem regni principibus, miramur et satis dolemus, vestram non adesse præsentiam, cum in hoc negotio nemo posset nobis magis esse necessarius. Unde personam vestram magis deberetis occasione subtrahere, quoniam eo

A magis pro pace et tranquillitate Ecclesiæ et regni collaborare nobis deberetis. Obnoxie itaque debita dilectione dignitatem vestram monemus et rogamus, ut remota penitus omni occasione vel excusatione adhuc tentetis venire, scientes omnes principes desiderare præsentiam vestram et expectare.

XLVIII.

Epistola Hermanni Augustinensis episcopi ad Ottonem Babenbergensem episcopum de Lothario rege.

Bono Christi et Ecclesiæ odori OTTONI venerabili Babenbergensium episcopo omnique Ecclesiæ suæ, HERMANNUS, Augustensis Ecclesiæ Dei gratia humilis minister, cum universo clero et populo suo, devotas orationes in Christo cum fideli servitio.

B Aspiciat Dominus de sede sancta sua, cogitet de nobis omnis cœlestium, terrestrium, specialiter vero Babenbergensium Ecclesia, quæ murum pro domo Israel semper hucusque se posuit, quam zelus domus Dei semper comedit, inclinet aurem suam et audiat: aperiat oculos suos et videat tribulationem nostram. Ecce enim desolata est civitas nostra, civitas sancta et antiqua; civitas hactenus dicta Augusta, sed nunc potius dicenda potius angusta vel angustia. Sedet in tristitia, non est qui consoletur eam, nisi Deus noster et Deum timentes: propter Deum in charitate compatiantur nobis in passionibus nostris, quas passi sumus introitu domini regis. In cuius adventu sustinimus pacem et non venit: quæsimus bona, et ecce perturbatio, exigentibus quidem peccatis nostris quæ fecimus, non contra eum, sed contra Deum. Ipsum enim venientem ad nos debito honore cum gaudio suscepimus, nos et universus clerus noster et populus, tanquam regem et dominum, tanquam eum, in cuius manu est regnum, et potestas et imperium, tanquam justum et misericordem judicem, per quem sperabamus recuperare diu perditam pacem. Prætermisiss itaque multis et magnis Ecclesiæ nostræ miseriis et injuriis, unum solummodo sacrilegum nefas in auribus domini regis et principum, qui aderant, lacrymabili voce conquesti sumus, quod contingit ante adventum regis paucis diebus. Hoc videlicet, quod cives nostri quidam exierant a nobis, qui non erant ex nobili semine, nequam, filii scelerati, qui in conductu nostro ac fere in præsentia nostra spoliaverant Aquensem episcopum apostolicæ sedis legatum per nos ad curiam regis transeuntem. Super his, inquam, omni curiæ conquesti sumus, justitiamque regno et Ecclesiæ debitam postulavimus humiliter.

Dum ergo principes in hoc essent, et consilium super his caperent, orta est machinante diabolo, subito inter vendentes et ementes quædam pro villi causa parva seditio, primum per secretarios regis in suburbio; deinde clamor ingens tollitur, forenses campanæ pulsantur, concurrunt cives, conveniunt regis milites, universi ad pugnam festinant, universi causam pugnæ ignorant, unus illud, alter aliud

opinatur; rex ipse necem sibi intentari suspicatur. Videns ergo milites et ministeriales ecclesie coram matrice ecclesia stantes armatos, existimat eos ex consilio contra ipsum congregatos, qui, quod vere dicimus in Domino, ex nulla conspiratione contra regem facta convenerant, sed, propter tumultum populi inconsulte subito concurrerant, nescientes quid facerent, cum et ipsi se in manum regis ex aliquorum machinatione traditos nullatenus dubitarent. Ego interim indignus, ac solo nomine episcopus, oblitus annorum meorum et senectutis, immemor vite et mortis, suspensus inter brachia duorum solummodo clericorum meorum, ceteris fugam capientibus, nisi me in turbam intra utramque aciem non clypeo protectus, aut galea, sed sacris tamen vestibus indutus et signo crucis armatus; crucifixum enim in memoriam passionis Dominicæ ante pectus nostrum portavimus propriis manibus, sperantes, ut Christianos, crucis Christi memores, ut oportuit, ab injuria mutua et cæde fraterna compesceremus. Illico irruerant in nos et in nostros rex et sui in die Dominica v Kal. Septembris, et facta est cædes sacrilega clericorum et laicorum prope januas matricis ecclesie intus et extra, ab hora diei vi, usque ad vesperam, plerisque occisis, plerisque vulneratis, plerisque captivatis, plerisque iugatis, plerisque spoliatis. Ego vero per signum crucis sospes evasi, repens manibus ac pedibus inter hostes et pericula, inter enses et sagittas, et jacula quæ undique circumvolabant canos capitis mei et collum, et latera, et dorsum meum et meorum, qui me non modo portabant, sed per brachia et crura trahebant, inferentes me per aliud quoddam ostium, cum maxima difficultate super altum murum ante summum altare in ipsum scunarium. Ibi ego fuissem non modo precibus, sed fletibus, jacui miserabiliter in sanguine vulneratorum, exspectans proprii sanguinis effusionem et desiderans mortem. Interea extra portam civitatis inter forenses et regis milites regnabat similiter cædes hominum ac pecorum, funesta prædia, funestum incendium, sanctuaria profanata sunt; ecclesie plures combustæ sunt, plures effractæ et deprædatæ sunt; clericorum, monacho-

rum, sanctimonialium despoliatæ congregationes in dispersione sunt; inclusæ quoque mulieres miserabiliter ejectæ sunt; viri ac femine impudentes denudatæ sunt; parvuli eorum partim occisi sunt, partim captivi abducti sunt. Nam quod ex intimis præcordiorum dicimus suspiriis, rex Christianus induxit super Ecclesiam Christi inimicos Christi, homines inhumanos et paganos, Bohemos videlicet ac Slavos, qui vulgaliter Valuwen dicuntur, qui persecutores Christi et Ecclesie esse ac fuisse semper manifeste ab omnibus cognoscuntur. Nox ipsam litem diremit, sed tota nocte regis exercitus matricem ecclesiam ex omni parte obsidione circumdedit, qua in nocte ego ipse de meo expulsus hospitio, omnibusque meis nudatus, et in ipsius platea civitatis nostræ desertus ac solus tam diu fletus jacui, donec a domino N. Magdeburgensium archiepiscopo in hospitium ejus, tanquam hospes et peregrinus per misericordiam Dei collectus fui.

Mane autem facta, quoscunque et quotquot voluit de obsessa ecclesia rex abstraxit, et, ut laceamus de ceteris, ipsos et vulneratos et omnino desperatos in vinculis secum abduxit. Eadem vero die castra metatus est in campo juxta civitatem, regressusque tertia die cum armatis in urbem, munitiones omnes diruit urbis et confregit, omnibusque præda et incendio consumptis, quarto destructionis nostræ et sexto adventus sui die lætus abiit. Archiepiscopi quidem et episcopi et abbates, qui aderant, satis ac satis regiam majestatem præmonuerant, quatenus regio more victis saltem parceret, et imitando Regem regum justos cum impiis non perderet. Sed iracundia regalis potentie non prius mitigata est, donec omnis civitas nostra, sine judicio, sine justitia funditus destructa et irrecuperabiliter adnihilata est. Propterea nos cum universo clero et populo civitatis nostræ precamur per Christum et in Christo misericordiam venerandam paternitatis vestræ, ut doloribus nostris clementer condoleatis, et lamentabilem Ecclesie nostræ ruinam consilio et auxilio infatigabiliter fulciantes, murum inexpugnabilem pro domo Israel nos ponere solito more vestro sagatis.

SERMO

Quem habuit S. Otto ad primitivam suam ecclesiam anno 1124 fundatam, habitus Pirissæ in Pomerania, cum ab ea prima vice Bambergam rediret (173).

Fratres, æmuloꝝ vos Dei æmulatione (II Cor. xi), vos enim omnes, qui in præsentiarum ad me audiendum convenistis, et me docente, Christo cre-

didistis, et Christiani facti estis, una in Domino Ecclesia estis desponsati per fidem Domino meo Jesu Christo; una, inquam, vos omnes Ecclesia estis,

(173) Hunc sermonem S. Ottonis ad nascentem suam in Pomerania Ecclesiam habitum ponit Andreas Biographus, editus a Gretsero tomo X novæ editionis pag.

620, post inchoatam primam conversionem circa 1124-1125; sed quo anno præcise sit habitus nil interest: hoc interest ut Catholici sciant quam fidem